

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਨ

The Sikh Bulletin

A Voice of Concerned Sikhs World Wide

February 2004

ਫ਼ਗਣ ਪੜਧ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

sikhbulletin@surewest.net

Volume 6, Number 2

Published by: Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc; Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA 95678. Fax (916) 773-6784
Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc. is a religious tax exempt California Corporation.

In This Issue/ਤਤਕਰਾ

Sikhy By Hypocrisy	1
On Fundamentalists And Fanatics	2
Press Note By WSC Organizers	4
Joginder Singh's Response To Vedanti	5
Excommunication Of Kala Afghana?	8
Abuses Associated With Excommunication	10
Misuse Of SGPC Funds	11
Nationhood Not Religion!	11
ਸੰਪਾਦਕੀ:	13
ਵੇਦਾਂਤੀ ਵਲੋਂ "ਸਪੋਕਸਮੇਨ" ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ	14
ਝੂਠ ਨ ਬੋਲਿ ਪਾਂਡੇ ਸਚ ਕਹੀਐ	15
ਸਮਕਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸ	16
ਵਿਚਾਰ ਗੁਲਦਸਤਾ	17
ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਚਿੱਠੀਆਂ	20
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਚਾਓ	21
ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਕਤੂਬਰ ੨੦੦੩	23
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਦਰਦ ਭਰੀ ਚਿੱਠੀ	25
ਅਕਾਲਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲਬੁੰਗਾ	26
ਵਿਅੰਗ	27
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਣ	28
ਸੁਤਕ ਦਾ ਭਰਮ	30
Book Page	32

Editor in Chief

Hardev Singh Shergill

Editorial Board

Avtar Singh Dhama

Gurpal Singh Khaira

Production Associates

Amrinder Singh

Sachleen Singh

The Sikh Bulletin is distributed free around the World. All you have to do is ask. We invite offers of help in distribution in other countries.

You may make copies for free distribution.

Indian Edition: Sikh Bulletin is now available in Punjabi from: 742, Sector 8B, Chandigarh, Pb. 160 009, e-mail <akalsahaigurtejsingh@yahoo.com

The views expressed by the authors are their own. Please send the feedback and inputs to:

sikhbulletin@surewest.net

Our New Website: www.sikhbulletin.com

SIKHI BY HYPOCRISY

Discipline without freedom is tyranny. Freedom without discipline is chaos. Every body is free to interpret gurbani and Sikhism whichever way they want without any accountability to any one. The Sikh Panth tried to assign central religious authority first to Shromani Gurudwara Parbandak Committee and later to the concept of Akal Takht. But the corrupt Akali politicians managed to thwart these efforts each time. First by electing immoral irreligious men as SGPC members and then appointing illiterate, unethical and spiritually bankrupt granthis as Jathedars to the Akal Takht who immediately began to fashion themselves as high priests rather than sevadars of the sangat. **Any criticism of their idiotic hypocrisy and anti Gunnat behavior causes loud howling from them and accusations of defiance of Akal Takht or an insult to the Akal Takht.**

The introduction of the British political system of elections for SGPC under the Gurdwara Act 1925 is the root cause of the moral degeneration of the sikh religious society, especially since 1947 when the power shifted into the hands of the vindictive majority community in India. **This system creates partisan atmosphere and the use of unethical tactics such as bribery, corruption, manipulation etc. to achieve victory. The victors are more obligated to look after the interests of the ones who helped in gaining power rather than rendering any service.**

By abolishing the **Masand** system and installing **Shabad** as eternal Guru of the Sikhs the tenth Master Guru **Gobind Singh Ji** first rejected and then eliminated any need for a priestly class within the Sikh religious society. **The looking after of our revered Shrines and preaching at grass root level was to be performed by dedicated learned volunteer sevadars.** This model is in use at the Mormon church in the United states. It is a harsh but accepted fact that through back door a priestly class had established itself among the Sikhs. Because of the immense resources of the **Gurdwaras** these priests became very influential not only in religious affairs but also political life of the Sikh community.

The Sikhs struggled successfully and wrested control from the priestly class and now within three quarters of a century after gaining control they have handed it back to the priestly class through the conniving of the self serving Akali politicians. As then and now these priests serve their political masters and honor them for their criminal acts against the Sikh masses. Then they honored General Dyer for slaughtering innocent Sikhs and now they are honoring **Parkash Singh Bade!** for robbing and sucking

the blood of Sikh masses through a system of bribery and corruption. As then and now they employ threats of excommunication to terrorize Sikhs who dare to question their hypocrisy and out right dishonesty.

The succession of these so-called Jathedars or high priests since 1984 brought nothing but henchmen of the leader of the Akali Dal Party. A slight mistake by these puppets in catering to the wishes of the political boss gets them packing and banished. The present Mukh Granthi at Akal Takht, Joginder Singh Vedanti, has topped the list in his willingness to become the tool in the hands of various interest groups to terrorize their opponents by summoning to Akal Takht and declaring them guilty of unknown religious offenses while honoring others who show blatant disregard to panth approved rahit maryada. The Sikh Bulletin declared him a Trojan horse at the time of his appointment as Mukh Granthi at Akal Takht. His tenure has been marred by scandals caused by his excessive greed, partisanship, and hypocrisy. *Such actions can only be attributed to a person of low moral character and not from the one holding an esteemed religious position.*

Recent excommunication of a pious Sikh writer of at least a dozen books on gurmat, Gurbax Singh Kala afgana of British Columbia Canada, is the most condemned decision of his tenure. He was declared guilty for his opinions calling Guru Granth and Guru Panth as supreme and rejecting the spurious books so called "Dasam Granth, and Gurbilas Patshahi 6" which are championed by the priests and fake sant babas as true renderings of Sikh principles and ethical values.

Once again to serve his political masters he has summoned Sardar Joginder Singh, chief editor of a popular magazine 'Spokesman'. He is accused of criticism of the decision of the Jathedar to excommunicate Sardar Kala Afgana. This issue of the Sikh bulletin has numerous articles and letters from Sikhs from all over the world protesting and condemning this latest outrage of this unscrupulous granthi.

Anti gurmat traditions carried over from the Mahant period are considered supreme and cannot be violated. Thus Sikh women are denied right to perform kirtan and seva at Darbar Sahib in transgression of specific injunctions of Guru Granth Sahib ji. Professing reverence to spurious books and installing them equal to Guru Granth Sahib at two of the five Sikh religious Takhts is wrong. To this date Jathedar of Akal Takht or the president of SGPC, two premier institutions of the Sikhs, have not uttered a word of protest. Further none of the leaders of the many Akali Dal parties have protested to the Takhts concerned or sent any letter of complaint to the Akal Takht. **Forgive me for calling it Sikhi by Hypocrisy.**

Gurpal Singh Khaira

*****

ON FUNDAMENTALISTS AND FANATICS

At least since the Islamic Mullahs overthrew the Shah of Iran, and even more so during the past year, there has been a rising crescendo of the talking heads on television telling us of the dangers of religious fundamentalism. They warn us and alarm us: the rising tide of fundamentalism poses a danger to human survival and to civilized society, as we know it. Religious fundamentalists all over the globe are fighting to carve new boundaries and new nations, and they stand ready to destroy anyone who blocks their way. The religious fundamentalists, it is alleged, are the least tolerant of any people.

But the media pundits talk primarily of Islamic fundamentalism and its intolerance. They rarely mention Christian fundamentalists, who are also intolerant of all other religions, and even of Christians who do not believe in their particular brand of Christianity. This differential and deferential treatment often stems from the fact that many of the pundits identify personally with the Christian fundamentalists. In addition, the Christian fundamentalists seem to operate primarily in countries with nominally secular governments and thus can do only limited harm to government and society as a whole.

History tells us that this, of course, was not always the case, and even now such obsessively single-minded believers are not entirely harmless. The television pundits rightly condemn the second-class place of women in orthodox Muslim society and the precarious existence therein of all non-Muslims, as well as the lack of free discussion and debate in such closed orthodoxies.

What these pundits forget is that the Inquisition stemmed from dogmatic Christians. Lynching of Blacks was often done in the name of Christianity, and that was not so long ago. I remember Cardinal Spellman painting the sign of the cross on the helmets of young American soldiers on their way to Vietnam. Even today the debate over a woman's right to abortion usually gets obscured in religious doctrine and dogma. Keep in mind that even in these days of enlightenment President Bush uses American financial might to impose his religious beliefs on poorer nations when he vetoes any funding for programs that might provide education or technology for birth control.

My purpose here is to cast a jaundiced eye on the whole concept of fundamentalism. To me the examples of Islamic and Christian intransigence that I have cited are not really examples of religious fundamentalism at all but of fanatic intolerance.

Literally, fundamentalism means to be in touch with the basics, the fundamentals — in this case, of a religion. I think such fundamentalism should be the minimum expected from anyone who professes a religion, be it Islam, Christianity, Sikhism or any one of the wide varieties of religious experience. I am an anatomist so, one hopes, I know the fundamentals of anatomy. If I am a Sikh, I should be similarly comfortable with the fundamentals of my faith.

Once a person rejects the fundamentals, one cannot in good faith remain a part of the whole, the institution. That is my position. I could hardly function as an anatomist or be able to assert the right to call myself one if I were no longer in command of the fundamentals of anatomy. Being a Sikh, Hindu or Christian seems no different in concept or in principle.

Thus, fundamentalism is not and cannot be inherently evil. It is the “talibanized” version of fundamentalism that is evil. Excessive enthusiasm for one’s own belief and the diminution and demeaning of the viewpoint of other people to the point of denying them the right to believe in their own way — that would certainly be evil. And that is fanaticism, which would and should be sinful under any circumstances, in any place at any time.

Contrary to what we usually think, not all fanatics necessarily believe in religion of any sort. When we look at religions of the world, we often recognize the good that religions have done by fostering and awakening the humanity in humans. More often, however, we see the injustice that has been committed in the name of religion. The crusades, the jihads, the Inquisition and the more recent pogroms of the Nazis bear witness to the inhumanity people express in the name of religion. Do not forget to add to this incomplete litany of religious intolerance the genesis and history of the long-running troubles in Ireland and the Arab-Jewish imbroglio.

Hinduism is generally thought of as a historically tolerant faith that is only recently becoming viciously intolerant of others. I should add that Hindu intolerance in the name of religion is not new but had merely been held in check for the many centuries that Hindus were powerless either under the Muslims or under the British. History suggests that St. Thomas, who took Christianity to India perhaps around A.D. 52, died at the hands of fanatical Brahmins. Similar minds decimated Buddhism in India, the land of its birth. We now remember the systematically repressive and genocidal policies of the secular Indian government against the Muslims, Sikhs and Christians, as well as against people of other minority religions over the past two decades and even longer.

We often think that perhaps many of these pogroms and policies against religious people stemmed directly from or were a reaction to the fanatical beliefs and practices of the believers. Beware of those who hold too tightly to their religions, conventional wisdom warns us, for they are fanatics and least tolerant of diversity. But not all fanatics are believers in religions, as we know them. That’s why I use the example of India, where secular principles are enshrined in the constitution.

Look at the irony of another situation — it would be delicious were it not so illogically and fanatically cruel.

In Turkey today, a Muslim woman walking down the street who wears a *hijab* (scarf covering her head, neck and shoulders), as required by her religion, would invite

governmental hostility. But if the same Muslim woman appeared on the street in Iran *without her hijab*, she would also face immediate legal reprisals. Much of the world probably wouldn’t care either way. Turkey is a secular country while Iran is governed strictly by Islamic law.

It would be illegal in Turkey for a family to hold in its home an Islamic religious service officiated by a cleric. If Sikhs build a *gurdwara* in Kuwait, it would be closed by order of the government; Sikhs can, however, practice their faith within their own home, even in Kuwait. Turkey is secular, Kuwait is Islamic, but is one more fanatical? Is one less tolerant than the other?

The policies of Iran, Kuwait and many other Islamic countries ostensibly are derived from their religion; those of Turkey seem to stem from a rejection not of just one religion — Islam — but effectively from a rejection of all religions. Turkey is aggressively secular. But what is secularism?

Is “secularism” to be the new religion replacing the older religions with the support of the government? Can rejection of religion itself become a religion? However illogical, that seems to be the intent in Turkey. Does rejection of religion promote or guarantee tolerance? Not necessarily, as evidenced by the case of Turkey.

A government that is truly representative of all the people can and should be determinedly *fanatical* in requiring that all its citizens uphold the laws of society. The laws of a society primarily and minimally require its citizens to conduct their lives such that they respect the rights, persons and property of their neighbors. One of these rights is to be able to live one’s life according to one’s faith. But to enforce a *religion of secularism* means to deny people the right to believe and practice their religion, even if it is not in conflict with laws that protect them or their neighbors. To require from citizens a denial of their own beliefs makes secularism a religion and its proponents and prophets undeniably fanatics. I give you the example of communism as an example of non-traditional religion.

It seems to me that forcing such aggressive secularism as a belief system provides an excellent working definition and model of fanaticism. Lest one think that this is separation of politics and religion, I emphasize that this is not at all inherent in the concept of separation of church and state. That concept means only that the state will not establish, promote or hinder any religion. If clearly thought through, that concept would reject the words “In God We Trust” on the currency or “One nation under God” in the Pledge of Allegiance. It would also allow an Orthodox Jew or a turbaned Sikh to serve in the armed services of the United States without hindrance.

There is no virtue in being nominally secular as India claims to be or aggressively so as Turkey is or as the Soviet Union used to be. The point is for individual citizens to be fundamentalist in the true meaning of the word — that is, remaining faithful to the fundamentals of their belief —

while remaining tolerant of the different beat of the distant drummer that their neighbor chooses to walk to on his or her religious path. It is in this latter condition that India and Turkey seem to be critically deficient.

This principle exactly is the bedrock of Sikh belief: to believe and practice one's faith by understanding its fundamentals but never to enforce it on others. History tells us that Aurungzeb, the 17th-century Muslim ruler of India, declared Islamization of the country as his national policy goal. Hindus were converted by force. At that time, the Sikh Guru, Tegh Bahadur, at the entreaty of Hindus, chose to accept martyrdom to insure that Hindus could practice their own faith as they deemed fit. He did so not because he did not value the fundamentals of his own Sikh belief, which was not Hinduism. His sacrifice was a testament to the fundamentals of his own Sikh faith - tolerance of the different views of others and helping them chart their own destiny, as they saw fit.

The approach of all Sikh Gurus, from Guru Nanak to Guru Gobind Singh, was similar. They taught a message that did not diminish or demean others. They considered no one person or his religion to be the enemy. They fought battles, yet were equally willing to welcome the opponent as a friend. The lives of Guru Hargobind and Guru Gobind Singh are a testament to this. History tells us that in the many battles that the Gurus fought, some of their allies were Hindu; others were Muslim. At times some enemies were Hindu, while others were Muslim. Through all this the Gurus never forced their beliefs on any people, subjugated others or conquered any territory. For almost half a century until the arrival of the British in the mid 19th century, Sikhs dominated north India; the ruler, Ranjit Singh, ruled justly with an emphasis on tolerance to ensure that the fundamentals of all faiths were respected.

Here I must offer an apologia of sorts. What I have recounted is Sikh history. In the past two decades or so, whether in response to the political realities in India where the Sikhs are under siege or as fallout from fundamentalists and fanatics from around the world, Sikhism, too, has produced its share of talibanized Sikhs who are intolerantly fanatical. Assuredly, there is no way to justify or garner support for such self-righteousness and hubris in Sikh tradition, history or doctrine.

Fundamentals of one's belief are important to a sense of self; intolerance and fanaticism are inimical to it. This is the crux of a civilized and cultured existence. I. J Singh, NY
[From his book 'Being And Becoming A Sikh', available from the Author ijs1@nyu.edu ED.]

*****

PRESS NOTE BY WSC ORGANIZERS

Jan. 02, 2004.

The under mentioned persons connected with the 'World Sikh Convention', analysed the news item published in the papers of December 25, 2003, according to which Editor of the *Spokesman* Joginder Singh has been summoned by Bhai Joginder Singh Vedanti to appear at the Akal Takhat,

The Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA. 95678

considered it in the context of the resolutions of the Convention and concluded as follows:

- 1.1 Several years earlier our representatives had politely asked Bhai Joginder Singh Vedanti to clarify to the Sikh *panth* the religious or ethical basis on which he was declaring himself and others as "maha Granthis, Five Singh Sahiban, Jathedars or High Priests". He has not bothered to explain his position to the Sikh people.
- 1.2 The *panth* accepted *Sikh Rehat Maryada* provides for selection of Five Beloved ones by the concerned Sikh congregation. The above mentioned 'maha Granthis, Jathedars' were never so selected by the congregation. They must explain to the congregation how without going through the process of selection, they usurp the powers of the Five Beloved Ones and why do they terrorise Guru's Sikhs by the exercise of such powers?
- 1.3 They need to clarify how they are entitled to summon a Sikh to appear before them in the absence of his voluntary desire to seek forgiveness for dereliction of religious duty?
- 1.4 Clearly Editor Joginder Singh has committed no breach of *Rehat Maryada* and neither has he presented himself before the congregation to seek forgiveness. In these circumstances no pseudo Jathedar is entitled according to the principles of Sikhi to summon him to appear at the Akal Takhat.
- 1.5 It is certain that no Sikh of the Guru is obliged to obey such an order which is void *ab initio*.
- 2.1 After deep consideration, all of us, particularly in the context of Akali Dal's Moga Conference (1996), believe that Mr. Parkash Singh Badal's position is that of a henchman of Hindutva forces. He now is a firm adherent of Hindutva's ultimate aim of liquidating the Sikh *panth* and is a handle in the axe of Hindutva.
- 2.2 In recent times Mr. Badal has usurped the sole right to appoint and dismiss what his group calls a 'Jathedar' of the Akal Takhat. Inspired by some destructive thought he has appointed Bhai Joginder Singh Vedanti to that office and has retained him even after attaining the retiring age of 60 years.
- 2.3 For the above mentioned reasons Bhai Vedanti is only a henchman of one who himself is but a henchman of an enemy organisation. According to principles derived from Guru's word, Guru's instructions and the dictates of Sikh history and tradition, **it is nothing but betrayal of Sikhi to obey Vedanti's orders.**
- 3.1 To advertise the collection of indecent tales and meaningless mythological stories as '**Dasam Granth**' and to attribute its authorship to the Tenth King in entirety is to throw mud on the Guru's clean and holy garment. The ultimate aim of

ascribing its authorship to the Guru is to destroy the image of the Lord of the Blue Steed, the one who sacrificed his whole family, and to sow the seeds of hatred for him and is nothing less.

- 3.2 The Tenth King is certainly the ornament of the human race and his image is preeminent amongst the greatest humans in history. It is capable of inspiring the highest ethical values, idealism and is capable of bestowing the highest spiritual development. This image has been carefully preserved by three and half centuries of history in its original purity. To keep this purity in tact is universally beneficial.
- 3.3 For this purpose it is absolutely essential to denigrate this book and to refuse to publicly accept the white lie that its author is Guru Gobind Singh. To actively participate in this denial process is a religious duty as well as a homage to the truth of history.
- 4.1 Bhai Gurbaksh Singh Kala Afghana is a believing, duly baptised Sikh writer. His books are dedicated to the betterment of the Sikh people and are in conformity with Guru's word. As against those, ***Gurbilas Patshahi 6* edited by Bhai Joginder Singh Vedanti is poisonous weed and a basket of dirt born of low mentality.**
- 4.2 When Bhai Kala Afghana brought the above fact to the notice of public in a serious discussion, he was ex-communicated by Bhai Joginder Singh Vedanti. This was done without giving him an opportunity of being heard and without considering his written point of view. He was trapped into that quagmire by low cunning.
- 4.3 To excommunicate people like this may be in order in Islam hijacked by crude priesthood, but in Sikhi such an action is completely unauthorised. The World Sikh Convention of October 26, 2003, resolved that excommunication is in opposition to the basic postulates of Sikhi. To accept excommunication as valid is opposed to human values, is out and out cowardness and is a complete betrayal of Sikh history and tradition. This is the firm belief of majority of ordinary Sikhs like us.

We perceive that inspite of opposition by majority of the Sikhs, the '*mahan granthis, Jathedars*' are progressively tightening their noose around the necks of ordinary Sikhs. For this purpose they are spreading the terror of their unauthorised 'hukamnamas'. They are leaving no space for meaningful discussion. It is a death dealing situation for Sikhi. To distill the views of ordinary Sikhs on the issue, to organize expression of public opinion against this new menace, we propose to hold at least four big conventions outside India and will hold a Sarbat Khalsa in the Punjab and will thus put a complete end to this new tradition of terrorising Guru's Sikhs.

To every person wedded to truthful conduct and pious living, we promise that we will ever incessantly strive to completely obliterate the terror of unauthorised 'hukamnamahs' of 'maha granthis' root and branch from the psyche of Sikhs.

Gurtej Singh (Professor of Sikhism), Narinder Singh (Retd. Major General), Kn. Mahinder Pratap Singh Inder Singh, Ghagga (International Sikh Missionary), Dr. Sukhjot Kaur Gill (Human Rights Activist), Sukhdev Singh (Sikh Missionary College), Dr. Tarlochan Singh (Former Chairman, Sahibzada Jujhar Singh Miss. College), Giani Jagmohan Singh (Mata Sahib Kaur Miss. College), Prof. Joginder Singh (Gurmat Gian Miss. College), Prin. Surjit Singh (Sikh Missionary), Dalbir Singh (Ex. Correspondent), Bibi Jasbir Kaur (Akal Sahai Trust), Prin. Jasbir Singh (Sahibzada Jujhar Singh Miss. College), Harmit Singh (Delhi, Akal Sahai Trust), Er. Jagtar Singh Bhogal.

Authenticated by: (Gurtej Singh)

*****

JOGINDER SINGH'S RESPONSE TO VEDANTI

Giani Joginder Singh Vedanti, **Head Minister**
Sri Akal Takhat Sahib, Golden Temple Complex,
Amritsar (Punjab)

Respected Giani Joginder Singh Vedanti Ji,

Waheguru Ji Ka Khalsa. Waheguru Ji Ki Fateh.

I have received your letter No. A: 3/03/3635 dated 22-12-2003. Although the language of the letter is quite provocative and there is no dearth of decrees pronouncing me as "guilty", even before giving me a hearing, yet for two reasons, I touched my forehead with it as a mark of respect **Firstly**, because this letter has come to me from Sri Akal Takhat Sahib, the same Akal Takhat, which being the very symbol of Sikh Sovereignty, deserves to be respected by every upright Sikh. **Although for sometime past, its "Mukh Sewadars" (Head ministers) have left no stone unturned to denigrate the Takhat**, yet those wedded to the idea of Sikhs' sovereign status, as for example, myself, even today see the Akal Takhat as distinct from its "Sewadars" (servants) and consider it a matter of honor to be committed to it.

Secondly, you have summoned me to appear at Akal Takhat "on behalf of the Guru Panth." This has been our principle demand from the very beginning that as ordained by the Guru, only the Guru Panth can issue any command from the Akal Takhat and not its "Sewadars." **But you have not stated anything about when and how the Guru Panth took a decision to summon me.** The Guru-Panth manifests its will through "**Gurmata**" which cannot be adopted until all the parties to a dispute sit together along with the representatives of all Panthic organizations and after holding free and frank discussion, arrive at a consensus. I am not stating this on my own, but this is what is written in the Panth-approved "rehat maryada" also. It is hoped that before summoning me on behalf of the Guru Panth, you will oblige me by supplying the above-mentioned information about the "Gurmata" adopted by the Guru Panth, at the earliest.

You wrote that you have received complaints against me. In this connection, you have referred to a few articles that had appeared in the *Spokesman's* September through November 2003 issues. After receiving your letter, I have

re-read all the relevant articles. All these articles are fine examples of Panth's glory and raise the prestige of the Sikh Panth, and I fail to understand what is objectionable about them. The *Spokesman* is the largest-selling Sikh magazine and even our opponents relish going through its contents. There is no corner of the world where this paper does not have its subscribers. Had something objectionable really been there in the articles referred to by you, the Sikhs would have certainly voiced their objections. But till today, we have not received even a single complaint with regard to these articles. It is prudent that I request you to supply me the original complaints or their photo copies so that I may ascertain these documents and refute the allegations made. As you should know that the complaints can be bogus. **I shall duly reply once the documents are made available to me.** The complaint of the Dharam Parchar Committee was duly responded to on October 15, 2003, and *Spokesman's* November 2003 issue reprinted that reply. You must have read that as well as the challenge to SGPC to constitute a panel of independent judges to examine the issues raised here.

You will find that many of the allegations leveled against me in your letter stand rebutted. So far as the "Salahkar Board" (Advisory Board) and its aftermath are concerned, please read the January 2004 issue of the *Spokesman*.

Having said all that: My final reply shall be submitted only after the receipt of copies of the complaints and your replies to the points brought forth hereunder. I would certainly like to put forward a few important points, which can prove helpful in defusing this issue. From the telephonic messages I have received so far from all over the world, it appears that besides the Sikhs, even non-Sikhs are showing deep interest in this matter and want to know how the religious heads of world's most modern religion mistreat the editor of the most popular Sikh magazine. The following are the points for your consideration:

1. A newspaper editor does not bring out a paper to express his own views only. Rather, by acquainting the readers with the views of all the parties, he tries to add to their knowledge. If a particular view is not liked or is considered faulty, the reader responds to the editor. A paper is only a means to bring forth conflicting views at one place. That is why, complaints with regard to any writing are first made to the editor and he is asked to rectify the error, which the editor usually does undertake if it is found to have validity. Where is the avenue open and justified when the editor is asked to appear in person and offer clarifications to religious authorities? I have been told that Pope and Khomeini not excluding, even the all-powerful Mullahs in Islamic countries too had complaints of a very serious nature against newspaper editors but no editor had ever been summoned by them to appear personally and offer clarifications. Can you cite an example when an editor was made to appear in

person, before the clergy, in any part of the world and was asked to offer clarifications? **All the democratic institutions regard the freedom of Press as an integral part; regrettably I ask why those sitting at the Guru's "Takhats" wish to reverse the process?** By starting this new anti-Sikh tradition, will the "Sewadars" of Akal Takhat add to the glory of the Guru's Takhat or will lower its reputation further?

2. I offer you the past case of Bhai Ranjit Singh. The *Spokesman* came out with reservations about the "hukamnamas" (edicts) issued by the Jathedar first time when Bhai Ranjit Singh had issued a number of them. Gurcharanjit Singh Lamba (editor of the "Sant Sipahi" now), wrote to Bhai Ranjit Singh that *Spokesman's* editor be summoned at Akal Takhat and action taken against him because he had thrown a challenge to the authority of the "Jathedar." Bhai Ranjit Singh was wise enough to forward Lamba's letter to me. This was the right mode of dealing with a complaint received against the paper. A radically different course adopted by you is not expected from a fellow Sikh.

3. It is a fact that before sending the letter to me, you had released it to the Press. Why? Are you going for justice or using your status to defame a person? Making use of this same methodology, Indira Gandhi had tarnished the image of the Sikhs so much that later when she unleashed her rein of terror against them, no one raised a voice in their support. Politicians have no doubt been employing these tactics, but when persons sitting on seat of Akal Takhat behave in this manner, how will it impact on our future course of Sikhi?

4. In your letter, you pronounced me guilty of having committed many sins and released the letter to the press before I could receive it. Besides this, at least in three press statements (both before and after the 26th October World Sikh Convention) you have pronounced the verdict that the *Spokesman* is an anti-Panthic paper. Do you think that even in these circumstances, it will be wrong to view your impartiality with suspicion? Rumor has it that you have sent this letter to me after receiving instructions from Parkash Singh Badal. Is it true?

5. Seeing the manner in which Khalsa Panchayat's peaceful and unarmed workers were beaten and beleaguered by SGPC's musclemen in Darbar Sahib complex (you too had supported this action) on February 22nd (2003) and the threats of causing bloodshed were given so as to scuttle the World Sikh Convention, do you think you can guarantee personal safety of a person who had been criticizing the SGPC, the Akali Dal and some of your own past actions?

6. Your double standards are obvious in the controversy of "**Dasam Granth**". In our view, propagation of "Dasam Granth" is tantamount to showing disrespect to Guru Gobind Singh. Yet you have allowed Baba Virsa Singh to create a website on 'Dasam Granth', Khushwant Singh to write articles in favour of it, Takhat Patna Sahib's Head Granthi Giani Iqbal Singh to call it 'Perfect Guru' with

impunity Recently Dr. Jasbir Singh Mann of USA delivered a lecture on 'Dasam Granth' on 8th of December (2003) at Amritsar. Bibi Kiranjot Kaur, S. Waryam Singh, Secretary Dharam Parchar Committee and yyyour PA, S. Prithi were in the audience. Not one of them pointed out your ban on the subject. Did they know that your ban is to be enforced in an arbitray manner?

7. The *Spokesman* is Sikh Panth's 53-year old institution, which was founded by S. Hukam Singh in 1951. During the last ten years, its new management has brought forth its Panthic character in a rather more pronounced manner and at present, it has become the most popular paper among the Sikhs both in India and abroad. If you have any grievance against this paper, it should be expressed by keeping its prestige and position in view. The language used in your letter and the way it has been released to the press before sending it to the *Spokesman* show that you have scant regard for great Panthic institution. We, in the *Spokesman*, have always tried our level best to see that in spite of our differences, no damage should be caused to the prestige of any Panthic institution. For sake of brevity I will mention only three examples:

(a) *You remember that you yourself had rung me up to say that we should not write anything about the Dhanwant Singh affair in the Spokesman. When you repeatedly said to me these words, "I request you with folded hands," I gave my word, even though your demand did not appear justified, that we would not write anything until the matter was finally disposed of by you. For more than a year, we withheld our pen--only to uphold the prestige of the institution.*

(b) *In October, 2003, when the Dharam Parchar Committee passed a resolution against the Spokesman, its Board of Directors decided unanimously that a defamation suit be filed against the SGPC and the Dharam Parchar Committee members, but I got this decision stalled by pleading that if the SGPC people refrain from taking any wrong step thereafter, the great Panthic institution should not be put in the dock for the first case of high handedness.*

(c) *A delegation of some Sikhs came to the Spokesman's office to inform us that since what you have written in the preface to the "Gurbilas Patshahi-6" provides encouragement to blasphemy, they were going to file a case against you for your abetment in insulting the Gurus and for that purpose they sought our help too. I told them that although I consider the publication of "Gurbilas Patshahi-6" and its praise by a Darbar Sahib Granthi as a crime against the Guru, yet I would not approve of the filing of a case in this connection because it would bring shame to a sacred institution.*

8. A Sikh religious head derives powers from three sources: **Guru Granth Sahib, Gurdwara Act,** and Panth-approved **"Rehat Maryada."** There is no provision of a "Jathedar" of Akal Takhat, nor any authority to declare oneself as "Jathedar" and start summoning Sikhs at the Akal Takhat, pronounce them "tankhahiyas' (guilty of religious

misconduct) and excommunicate them from the Panth. Six prominent Sikhs of Chandigarh jointly wrote a letter to you requesting you to enlighten them about the source from which you had derived these powers. Narcissistically you and the SGPC President kept on threatening the six Sikhs, and have not replied them till today.

9. After waiting for more than six months, it was decided that honest and dedicated Sikhs, should be called upon to assist us in finding answers to the above questions in the light of Gurmat. Thus the World Sikh Convention was held at Mohali on October 26, 2003. You, the SGPC and its sister organizations called upon the Sikhs to boycott the convention. Then threats were issued: organizers would be killed, bloodshed would be caused and "come what may, the Convention would not be allowed to be held." The gurdwaras were directed not to provide space for holding the Convention. When private parties agreed to rent out accommodation, they too were threatened and the central Home Minister was made to force an MP to go back on his establishment's commitment. At last, twelve hours before the Convention was scheduled to start, the High court issued directions to the Police and the administration that not only the Convention be allowed but also law and order maintained. Despite adverse circumstances, large number of Sikhs poured in from every state in the country and each district of Punjab, besides from fourteen other countries. Ninety per cent of the attendees consisted of "Amritdharis." These Sikhs, both men and women, held serious deliberations for eight long hours, and endorsed the views of the organizers unanimously. This convention gave a lie to the SGPC's contention that old fashioned 'Sarbat Khalsa' cannot be held under today's circumstances.

10. Why I alone have been summoned? Why not all the convention organizers? You and the SGPC bosses are either very much chagrined at the success of the October convention or wish to stop the onward march of the *Spokesman*.

11. Regarding the objections raised by you that have appeared in the *Spokesman*, I emphatically state that if even a single writing of the *Spokesman* is proved to be violation of Gurmat, I will resign as its chief editor. We make every effort to ensure that not a single word should appear in the *Spokesman*, which is contrary to Gurmat. And Gurmat is what is recorded in Guru Granth Sahib, and not in "Dasam Granth" and "Gurbilash Patshahi - 6." Secondly, we have taken up the challenge of completing the unfinished task of the "Gurmat-Lehar" initiated by Prof. Gurmukh Singh and Giani Dit Singh, which was abandoned half-way by the politicians who succeeded them. At the time when Prof. Gurmukh Singh and Giani Dit Singh embarked on this task, they too were accused of being Panth's enemies by the "Pujaris" (priests) and those controlling the gurdwaras. Is it necessary to repeat that history or should we learn lesson from it?

12. Sikhism is a religion in which discussion or exchange of views is all-important. It is not a religion of those who are bigoted or practice blind faith. Rather, it is a religion of those who revolt against blind faith. It is not a religion of those who follow antiquated practices or traditions, but of those who reject old practices by testing them on the touchstone of Gurmat. Secondly, even the leaders of stone-age religions have changed greatly with the passage of time. But the “Granthis” and leaders of our most modern religion, sometimes behave in such a manner that it looks as if they were living in the stone age and are representing an outdated religion. People have realized that in the realm of religion, creating hurdles in the way of discussion and exchange of views ultimately proves to be harmful to the religion itself. Therefore, it is my request that needless fruitless faultfinding should not be encouraged: It will bring great harm to Sikhism.

13. At present, the RSS wants that the “Granthis” appointed by the politicians should be made to appear so powerful and “supreme” in the name of Akal Takhat, that every command of theirs should be taken by the Sikhs as a “Divine edict” so as to enable the RSS make some future “Jathedar” declare that the Sikhs are a part of Hinduism and even Lord Vishnu ought to be worshipped at Sri Darbar Sahib, because “Gurbilas Patshahi – 6” supports that claim. Already, a Jathedar has described the Sikhs as the progeny of “Luv and Kush,” and you yourself have added another insult by stating “Gurbilas Patshahi – 6” as a gift to the Sikhs and advocated its recitation in gurdwaras. The future looks grim and subject to more manipulations. You can see why we harbor serious questions about you and your abilities.

Summing up: I am committed to offering clarifications about each and every complaint sent by you. All I need are the documents in original or their copies. Secondly, **under no circumstances, are we prepared to bargain the freedom of the press.** I can give up the vocation of journalism but will never compromise on vital question of freedom of the press. Thirdly, the manner in which the Guru Panth had given a clear verdict on Gurmat ideology, by braving threats and crossing hurdles put in its path in an unprecedented manner, I will never go against it. Fourthly, following in the footsteps of Prof. Gurmukh Singh and Giani Dit Singh, I will certainly wage a struggle to raise the flag of Gurmat to rid our gurdwaras of the Hindu practices that have crept into them. Guru Gobind Singh had bequeathed Guruship to the Guru Granth and the Guru Panth only. My request to you is that you should also give recognition to the verdict of the Guru Panth. You should make every effort to forge unity in the Panth. Entrust the entire issue to independent Panthic thinkers and ask them to make recommendations on how the entire Panth can remain ideologically united. It is hoped that you will consider this request because it is in the interest of the Panth itself. If I have done anything against the Guru's commands, I should be told as to where I have erred. But if I am only advocating compliance with the Guru's edicts, I hope

that Akal Takhat Sewadars will stand by me, will ensure the unity and supremacy of the Guru Panth.

You have described the *Spokesman* as “my paper” in your letter. Please note that this magazine is owned by JPC Ltd., which has thousands of shareholders, who assemble every year and elect their Board of Directors, who alone can formulate the policies of the *Spokesman*. You have fixed January 7 (2004) as the date for submitting clarifications. The time for fixing the date will arrive after you acknowledge the letter of December 27, 2002, and with the help of experts, attend to the questions raised by the writers of that letter, besides those raised by me in this letter.

Ours is not a religion of deaf and dumb people and there is a strong tradition of questioning. I advise you to attend to the questions raised by the Guru-Panth, in the 26th October (2003) World Sikh Convention. I am sure that once you give a serious thought to the whole issue in the light of Gurmat philosophy, you will no longer feel the necessity of summoning any Sikh, nor issuing any “edict” and will rather start helping the Sikhs take their own decisions by sitting together in Sarbat Khalsa gatherings. It is for this purpose only that the institution of “Jathedar” of the Sikhs had been created and certainly not to follow the Muslim practice of summoning the people and issuing “fatwas” and Hindu practice of excommunicating them. The next convention, to be held in 2004, will clear the position further especially on a question related to the basic postulates of Sikhism and it is my request that instead of dealing with people on individual basis, all decisions should be taken as per the provisions of Panth-approved “Sikh Reht Maryada” only, and the name of “Akal Takhat” should not make one arrogant vis-a-vis the Guru Panth. You are also answerable to the Guru Panth. There is no post or position in Sikhism, the incumbent of which can claim that he or she is not answerable to the Guru Panth. Therefore, your thinking that because the politicians have appointed you as “sewadar” of the Akal Takhat, every Sikh is answerable to you but you yourself are answerable to none.

Joginder Singh, Chief Editor, *Spokesman*

[The text has been summarized for want of space without losing the thrust of S. Joginder Singh's response. ED.]

*****

EXCOMMUNICATION OF KALA AFGHANA?

Dr Jodh Singh, NY

Dear Dr. Kharak Singh Sahib,

Guru Fateh!

Attached please note a copy of my views on the article in Gurmat Praksh, about Excommunication of Kala Afghana?

I have not seen any facts in these lengthy verbose articles other than countless names of institutions and people for and against S. Kala Afghana. What are the facts? And where are they? All I read is inflammatory threatening statements about the supremacy of Akal Takhat. No Sikh has ever challenged or denied the supremacy of Akal Takhat.

The crux of the problem, as you know it very well, is the Jathedar Akal Takhat: Bhai Joginder Singh Sandhu (Vedanti). He wanted to display and establish

his vedantachariatta. In collaboration with Principal Amarjit Singh, he editorialized Gurbilas patshai chhevi. Countless celebrities were maneuvered to write laudatory comments and SGPC printed the book. On inquiry, one of those celebrities, whose comments were published, denied having written those. This bespeaks honesty and truthfulness of Vedanti Sahib. He never missed any gainful chance of meeting hypocrite saints in Chicago or paying his obeisance to his holiness, the Pope in Vatican, so that his pictures could be displayed on broadcast and print media. **But he could not spare a few moments to speak with GSKA.** Fortunately, after squandering SGPC funds on the book, Gurbilas patshai chhevi, SGPC withdrew it. However, Vedanti Ji has not missed any opportunity or chance of castigating ruthlessly those who exposed his book, its falsehood and intellectual dishonesty. In his arrogance, anger and vengeance, Vedanti Ji maneuvered Sikh Scholars to recommend GSKA's excommunication.

Unfortunately, Sikh scholars have not done their homework adequately and they failed to investigate the questionable books and the author completely. If they did, they did not report the so-called facts. What disgraceful conspiracy has been hatched to damage the principles of Akal Takhat? I do not understand. If Akal Takhat has any principles, it is not mentioned anywhere in the scriptures. Again, you are harping on the same string. It is baseless allegation that any body has attacked the fundamental principle of Sikhism. It is the same old rotten slogan, Panth is in danger that we have been hearing since 1951. And now, it is attack on the fundamental principle of Sikhism

After excommunicating Kala Afghan, you are accusing us as his collaborators. ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਭੇਖ ਧਾਰ ਕੇ ਆਣ ਚੜ੍ਹੇ ਸ. ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਹਮਲਾਵਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੀ ਪਵੇਗੀ।

Keep on giving threats. One wonders as to what Akal Takhat, nine feet tall brick & stone structure, has to do with Dasam Granth? There is no mention of Akal Takhat in it. Sahib Siri Guru Gobind Singh Ji never visited Akal Takhat. GSKA did not write a word, negative or otherwise, about Akal Takhat. We are not with GSKA, because we do not have any interests of favors or fear from him, we want the truth, unlike the honorable Committee members whose jobs, pelf, positions and publications, visits to America and Europe maybe dependent on SGPC, universities and Government of Akali-BJP at stake.

The Committee members (M/s Balwant Singh Dhillon, Darshan Singh, Kharak Singh Maan, Giani Gurdit Singh. and Joginder S. Talwara) took the responsibility to study the

matter in depth, fair and just and submit its report. They did not meet with GSKA and those who had read his books and had met with him, e.g., Professor Gurtej Singh or Dr. Baldev Singh from Pennsylvania, Bhai Hardev Singh Shergill of California or Bhai Jagtar Singh Jachak from NY or Principal Surjit Singh of Delhi or even the down-trodden undersigned. Honorable members! May I know as to why you did not meet with any of them? Believe me, we are Sikhs and our bodies, possessions and souls belong to AGGS.

SGPC thought of Gurtej Singh as an exceptional scholar and bestowed the title, National Professor of Sikhism, on him. He was more than willing to talk and explain. Wasn't he your associate at IOSS? He had read the books thoroughly and even wrote preface on one of them. I do not know him personally, never met him.

Let us talk about Dasam Granth and the undersigned. **Dr. Kartar Singh** of Bari inspired me to acquire a copy of it in 1972. I have been studying it ever since. When I read Mela Gopal Mohan fable I was stunned. Did Guru Gobind Singh write this? **Sant Virsa Singh** of Mehroli, professor **Piara Singh Padam, Dharam pal Ashta, Dr. Mahhep Singh** and countless others believe that each and every word of DG is by GGS. Sahib Sri Guru Gobind Singh Ji is **accused of ordering his Sikhs to rob turbans from the visitors by kicking them in the butt, who were sitting to urinate.** 'Pick up the turban and run, wash and clean it, to get ready for initiation of new Sikhs tomorrow.' Kala afghana was an ordinary policeman in 1972. He had no idea of DG. **Dr. Kharak Singh Ji, you gave me a small booklet by late S. Jagjit Singh about DG when I visited you first time many years ago.** I have been collecting anything and every thing about DG, even before I had heard the name of GSKA. It just so happened that GSKA and I were on the same wavelength.

Less than three years ago, my patient, late Bhai **Harbhajan Singh Ji** (a student of Bhai Sahib Singh and teacher of Professor Manjit Singh), one of the rare learned Granthis, advised me to read Kala Afghana's books. I acquired them and read them many times over and encouraged many others to read them.

Finally, last year I invited GSKA to NY, met with him one to one for three days at my humble hut. **I found him selfless, sincere, knowledgeable, dedicated, Five-Kakar-Dhari Gursikh.** He is an ectomorph, six feet plus tall yet humble, conscientious and hard working in spite of his advancing years and feeble general health. His wife is far sicker than he is and he has to assist her physically.

Let me state it categorically, GSKA has poor general health being old and chronically ill, takes multiple medications. His wife is seriously ill with heart disease and he takes care of her. He had trepidations to go to India because having been a cop himself he knew what treatment he will receive from Akali-supported BJP government. (Ask Harsimran Singh Mann, former IPS, how mercilessly

brutally he was tortured by the Indian police, being young and energetic, he did survive. (His father told us the details in Brookville, NY). GSKA was almost sure that he would have died in India either in police custody or jail or murdered by a hired gun. This is the reality. As you know it very well that he is not related to me. We owe each other nothing. I only support his views and writings. There may be a few objectionable words here and there in the series of his books.

I have copies of the letters with objectionable and abusive language to GSKA from Bihari-Lawyer G.S. Lamba, Professor Jodh Singh, late Prof. P.S. Padam and Mr. Kirpal Singh, Chief Sewadar of Sant Versa Singh Ji. There is only one letter of appreciation from Jathedar Kewal Singh of Damdama Sahib.

The only evidence, you gave, in support of your recommendations is the number of people sending you their signatures and addresses. Have you done any investigation to find out how many of these have had a chance to see or read books, by Kala Afghana? It seems like a sheep walk. Let me illustrate.

One evening, two buses packed with folks from Sant Sagar came to attack Granthi Jagtar Singh Jachak at Gurdwara, Glen Cove, NY. Granthi Jagtar Singh (formerly at Duarbar Sahib) had visited with GSKA in British Columbia, Canada, agreed with and supported GSKA's views. The boisterous, unruly, dango-crats demanded from the management (weaker sect of the educated Sikhs from cities of India) to fire Granthi JSJ immediately or face the consequences. And they were ready for the drastic action against the Gurdwara and the Granthi. Somehow, the administrator with his shrewd-salesmanship saved the situation by begging apologies and issuing a stern warning to Bhai Jagtar Singh to publically dissociate with Kala Afghana. And he complied with it. *

Subsequently, on a casual inquiry, it turned out that the majority of this sangat had not read a line from GSKA books. Because, they were poorly schooled masses from my rural Punjab, had no capacity, time or talent to do so. They were simply misled by a rival granthi who had spoken to Bhai Jagtar Singh on telephone a few days earlier. Some body spread the rumor that Bhai Jagtar Singh is condemning and rejecting Amrit sanchar.

Let me address, you, the honorable Committee of scholars. I have met with some of you. **Dr. Kharak Singh Ji, I was disappointed that, you being the most erudite scholar should have done a better Job.** I had only a glimpse of Dr. Darshan Singh when he came to NY with Acting J.A.T. Professor Manjit Singh. I have met Prof. Balwant Singh Dhillon in NY. He could have done a more detailed investigation. I have not met Giani Gurdit Singh Ji or Bhai Joginder Singh Talwara. But, Professor Manjit Singh spoke very high about Talwara Ji, as a precedence of Sikhi, he could have been fair and just. I do appreciate his feelings about GSKA; he has criticized Talwara ji's book, '*Ten Kion Murghi Mari*'.

History will record monumental decisions. Excommunications must not be taken lightly. Make no mistake; more people are reading books by GSKA and Dasam Granth Darpan by late Giani Bhag Singh. You may like to remind me that ATJ, Late Sadhu Singh Bhaura excommunicated Giani Bhag Singh Ambalvi. Sant Singh Masqeen did most of the maneuvering through his friendship with late Singh Sahib Giani Chet Singh Ji in this accomplishment. Kindly read the book by Professor Ude Singh Ji of Canada (one of KA's critics) and you will find how Mahan is Masqeen?

In America, there is no ban on free speech. Ours is a modern scientific religion and is spreading across the world. GSKA and Bhag Singh's books will soon be translated in other languages for a wider discriminating reader. And many more erudite Sikh scholars will write books on authenticity of Dasam Granth. With your sword of Damocles, excommunications, you may repress, suppress or scare a few of us and hurt Sikhism irreparably but the movement of Truth shall reign supreme. '*Koorh Nikhote Nanka, ohrhak sach rahi!*' May I seek your forgiveness if I sounded too blunt? Respectfully,

Dr Jodh Singh, NY, xjsa@aol.com

[*See Sikh Bulletin June 2002 pp.1- 4. ED]

*****

ABUSES ASSOCIATED WITH EXCOMMUNICATION

Edith Piaf the famous French singer was denied burial rights by the Catholic Church because she was born to a prostitute! Outpouring of hundreds of thousands Le Parisiens on Champs Elyse joined her funeral procession and condemned the scandalous attitude of the church. By coincidence another famous Parisian writer/poet/philosopher, Jean Cocteau, also died on the same day and was granted full burial rights. French public and media ridiculed and lambasted the church for extending full honours to a homosexual. Only a small coterie of friends joined Cocteau's funeral. **The Church had abused its authority.**

I am not sure if Akal Takhat (AT) has an equivalent of an Ecclesiastical court for enforcing discipline or excommunicating fellow-Sikhs! Since the rules of Rehat Maryada, unfortunately, are not universally accepted, the chain of command and lines of communication between AT and Sikh masses in India and diaspora, are either blurred or non-existent, perhaps "the twain shall not meet." Most of the time, edicts, like sanctions and Coventry treatment, are ineffective, counter-productive and meaningless. As a universal and an egalitarian religion, Sikhism cannot justify abuses laced with edicts or the excommunication process.

Kala Afghana and his works (regardless of his domicile, station in life or age) became more popular after his excommunication. His silence has generated more sympathy than condemnation. Works of authors, editors, journalists, artists and scholars can be challenged in kind,

but they cannot be denied freedom of expression. AT should not allow itself to be perceived as 'thought police' created specifically to manipulate certain insidious agendas. There is abundance of Sikh scholars to debate controversial issues raised by Kala Afgana and others. Respected Jathedars must demonstrate fair play and respect freedom of speech, viz, expression.

Dr. Chahal Ji rightly observed, "**There is no system of excommunication of any Sikh in Gurbani.**" Mrs A. Singh Ji reaffirmed this further, "**No one can excommunicate any believer of AGGS.**" Dr. Jodh Singh of New York wrote, "You (AT) have threatened us all (significant proportion) with the same punishment if we continue to be associated with him (Afgana)." Dr. Jaspal Singh Mayell reflected, "I will not be surprised if one of us is also excommunicated in the near future." Dr Mayell posed an interesting question, "Is there any one who is in favour of excommunication of Joginder Singh or any other Sikh by the Sikh religious managers?" The jury is out! Tejpal S. Thind, Montreal, Canada

*****

MISUSE OF SGPC FUNDS

Amritsar, January 9, 2004

The **Khalra Mission Committee (KMC)** along with some Sikh religious and social organisations today filed a petition before the Sikh Judicial Commission against nine persons including Mr Parkash Singh **Badal**, President, Shiromani Akali Dal (SAD), Giani Joginder Singh **Vedanti**, Jathedar Akal Takht and Mr Gurcharan Singh **Tohra**, president, SGPC, allegedly for misusing SGPC funds.

They (petitioners) alleged that the nine alleged celebrated birthday of Mr Parkash Singh Badal on December 8, 2003 using SGPC funds and its notified gurdwaras, causing loss of Rs five lakh which was against 'Sikh maryada' (code of ethics) as only birthdays of Sikh Gurus were entitled to be celebrated from gurdwara funds. They claimed that on the day of hearing of Mr Badal in a corruption case at Ropar, the Manager of Nadda Sahib Gurdwara in connivance with other respondents had provided free of cost meal to the SAD workers. They alleged that it caused loss of Rs two lakh to the SGPC.

On another count they said, Giani **Puran** Singh, head granthi, Golden Temple and Giani Joginder Singh **Vedanti**, Jathedar Akal Takht presented a siropa (a robe of honour) to Mr Badal on December 11, 2003 on his visit to the Golden Temple after release on bail in a corruption case in which he was chargesheeted which was against Sikh tenets. They compared it with "the Sikhs giving siropa to General O'Dyer who had massacred Punjabis and Sikhs at Jallianwala Bagh in 1919.

They said that Mr Badal was instrumental in making Mr Atal Bihari Vajpayee, Prime Minister, a known RSS worker, chairman of the Committee for celebrating 300-year anniversary celebration of Khalsa Panth. They said now again Mr Badal had made **Mr Vajpayee, Chairman of a**

committee constituted to celebrate the coming 400th Prakash Utsav of Siri Guru Granth Sahib.

The petition has been filed under Section 142 of the Sikh Gurdwara Act, 1925. The next date of hearing is on January 12. The five petitioners, include Mr Jasbir Singh, President, Ashutoshwad Virodhi Morcha, Mr Dalbir Singh, Patron KMC, Mr Harmandeep Singh, Chairman, KMC, Mr Joginder Singh, General Secretary, Gurmat Prachar Sabha and Mr Virsa Singh convener Sikh Jagriti Morcha.

The other six persons against whom petition was filed are Mr Manjit Singh **Calcutta**, Honorary Secretary, and Mr Sukhdev Singh **Bhaur**, General Secretary of the SGPC, Giani **Puran** Singh, Head Grandhi, Golden Temple, the **Managers of Darbar Sahib, Dukh Niwaran Sahib Gurdwara and Nadda Sahib Gurdwara.**

*****

NATIONHOOD NOT RELIGION!

"Sikh Gurus never meant us to be a religion. They meant us to be a **full-fledged people, a nation, a PANTH - defined and driven by a comprehensive ethical human culture**"

Dear fellow Sikhs across the globe:

I take this opportunity to briefly and respectfully share with you my potent concerns over the continued use and imposition of the term 'religion' and 'religious' on the Sikhs and their matters. Please read and consider the following substantive points and questions. These invite careful thought and a response to key fundamental points.

1. Firstly, the term 'religion' is a vague, stigmatized and legally UNDEFINED term! Both European, United Nations, British and other territorial laws refer to 'religion'; but leave it undefined (certainly in European and British law). Even the recent European Union Directive establishing equal rights on grounds of sexual orientation, religion and philosophical thought; fails to define the critical point of what is 'religion'. This begs the question, **what makes a group or community a 'religion'? What are the qualifying factors?** Perhaps, our wise Sikhs could comment on this fundamental point? In contrast, British law explicitly and comprehensively defines what an 'ETHNIC' group is. Indeed, this was done in 1983, in direct response to a landmark Sikh legal case (Mandla v Dowell Lee, 1983, House of Lords), to decide the question of whether Sikhs were merely a 'religious' group or a much wider and comprehensive social and cultural entity - ETHNIC. It was decided, on merits of their common language, history, sociology, social customs (including 'religious' and beyond) territorial commonality, community feeling, etc; that Sikhs were "more than just a religion". It was decided that they were a full-fledged ETHNIC community, and should be treated as such under public and private law!

2. Why do Sikhs have a fixation with the term 'religion'? Where is this term used in Sikh history or Sikh historic

or scriptural literature (e.g. rehatnamas, hukamnamas, gurbani)? In case someone thinks 'dharam' means 'religion', they are sorely mistaken! Dharam is a much more fuller, substantive and wholesome term than 'religion'. **'Dharam' means a totalised and holistic lifestyle of righteous living (code of ethical conduct, philosophy of life, etc).** It was used in this sense by the Sikh Founding Fathers (the 'Gurus'). For example:

"(Guru Nanak) gave a new code of conduct, as the high way of spiritual life. Thus, Guru Nanak restored to DHARMA, its lost feet. He blended all classes and creeds into one social order: the SIKHS. In this, he gave the lowliest social equality with the kings; and taught humility and dignified living to the world." Bhai Gurdaas, Var 1, 24

Sikh writers continue to confuse and misinterpret 'religion' and 'Dharam' as the same things (much like the term 'Khaalsa' meaning the 'pure'). **'Dharam' is higher than the confines of institutionalised 'religion' (e.g. Catholicism, Protestantism). It is about human society and its wholesale ethical functionality. The authentic Khaalsa culture, society and people are a dharamic nation and civilisation.**

The Sikh Gurus never meant us to be a religion. They meant us to be a full-fledged people, a nation, a PANTH - defined and driven by a comprehensive ethical human culture ('a network of ideas, values and customs which define the behaviour of a society').

3. The term religion was first brought to the Sikhs by the British colonialists, in the 19th century during their conquest of Panjaab. British officialdom began to describe the Sikhs as a 'religion'. The British used various disjointed and half-baked descriptions about the Sikhs - their lifestyle, their ethics and collective community. For example, the 'Khaalsa' was frequently described as a 'military sect'. The Darbar Sahib was described as a 'temple of worship'. Indeed, even today, the term **'temple' and 'place of worship' is routinely applied to gurdwaras.** Moreover, the learned Sikhs have absorbed and imbibed these misdescriptions; and frequently use them themselves, pliantly. The Gurdwara is neither a 'temple' nor a place of 'worship' (a English term for formal religious 'prayer' etc). In sum total, the Sikhs have blindly and pliantly accepted terminology superimposed by a conquering power! (highly reflective of the current subdued and pliant 'Sikh' mental character?, in contrast with the pre-1849 staunch Panjaabi - Sikhs who were annihilated by the invading British, much like the Scottish highland stalwarts).

4. The term 'religion' comes with a great deal of negative and institutionalised baggage. The religious establishment throughout Europe, over previous centuries, and indeed, the

current time; has been involved in great social and political controversies and scandals, and sanctioned aggressive wars by the prevailing imperialistic states. **Religion is associated with institutional control, formalisms, ritual, tight and oppressive authority and officialdom.** This is certainly not the substance of the Khaalsa philosophy, lifestyle or movement or peoplehood! Indeed, the exact opposite.

5. Religious groups do not have rights in international law! The nearest thing to religious rights, is the right to freedom of thought and expression and freedom of 'religion', etc, as defined in the Universal Declaration of Human Rights. **Religious groups do not have any COLLECTIVE rights as a collective community, unlike ethnic-national groups, in international law.** There is no legal basis for self-determination for a 'religious minority' or a 'religious community'. The Sikhs presenting themselves as a 'persecuted religious minority' in India, diverts massively and most fundamentally, from **the correct principles of the Sikh case - a nation undemocratically and oppressively colonised and subjugated by a state (INDIA).** It makes no intellectual sense for a 'religious' community to seek autonomy, self-determination or self-rule, merely because of their different style of worship, different prayers, different centres of worship. That is like, **buddhists demanding territorial and political separation from christians.** In contrast, a **nation - a people who have a collective way of life and a collective society of their own, and seek to function and develop as a collective human unit - has much more comprehensive and overarching basis for self-existence and independent existence.** A nation wishes to function as a full-fledged comprehensive society - social, political, civic and legislative; based on its cultural, social and spiritual substance and values - customs, heritage, codes, norms. This is why the **Khaalsa civilisation decidedly qualifies as a nation more than as a mere 'religion', much less a 'religious minority'!**

The reduction of Sikhs to a 'religious' group, as against a ethnic group, is driven by the **duplicitous and oppressive desire to deny the Sikhs their legal rights as a distinct and full-fledged people.** Being a 'religion' gives Sikhs no legal strength or basis. Indeed, discussions by the Sikh Commonwealth (London) with western governments' representatives and in the United Nations (New York) about Sikh nationhood were often complicated and impeded by Indian pre-information, that Sikhs were only a 'religious' group.

6. Sikhs says they are a 'nation', and claim national rights. How do they reconcile this with their constant and repetitive self-description as a 'religious' group, seeking 'religious rights and freedoms'?

INVITATION FOR COMMENTS & FEEDBACK

I hope that, we as a people can look to evaluating these important and searching fundamental questions? We cannot chop and change from being 'religious' one moment to 'ethnic' and 'national' another moment. Consistency is necessary in intellectual argument and certainly in law - domestic and international. At the moment, the erratic chopping and changing, indicates a **lack of clear thought and comprehension of the critical substance of the global issues facing the Sikh people both as a migrant population (in France, Britain, USA, Europe, etc) and as a non-state nation.** There is nothing worse and more self-destructive than a confused mind.

I would hope that the above earnest comments, will nurture healthy debate and discussion. Open responses from Sikh organisations, like United Sikhs, British Sikh Federation and other leading Sikh bodies, are much welcomed.

I would also advise Sikhs in France to present their issues of the dastaar ('turban'), as an issue of ethnic equality - the right to practise a distinct and progressive ethnic way of life. The 5ks - their ethical significance/symbolism and practical usage in day to day life - forms an integral part of the ETHNICITY of the Sikh people. Entrapping this into the swamp of 'religion' will create unnecessary complications, and further undermine the status of the Sikh people as a people.

Jagdeesh Singh, Sikh Commonwealth (London, England)
Sikh Community Action Network (Slough, England)

*****

ਸੰਪਾਦਕੀ:

[From Indian Edition of Jan. 04 Sikh Bulletin]

ਭੀਖਾ ਬਾਤ ਅਗਮ ਕੀ, ਕਹਿਣ ਸੁਣਨ ਕੀ ਨਾਂਹ

ਜੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਏਸਦਾ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਝਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੁਲਾਮੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੰਦਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਹਨ। ਨਿਰੂਪਣ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਤੰਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਵਾਕਫੀਅਤ ਅਤੇ ਬਿਬੇਕ-ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਅਨੁਭਵ ਦਵਾਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਸਾਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੁਤੰਤਰ ਮਨੁੱਖ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ 'ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਹੈ ਖ਼ਾਸ' ਆਖ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅਜੋਕੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣ ਅੱਜ ਖ਼ਾਲਸਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਿਆਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਅਨੇਕ ਹਨ, ਸੱਚ ਦੀ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੀ ਅਣਗਿਣਤ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਖਣ-ਪਰਖਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਅਤਿਚਿਣ ਇਹ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਹੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਚਰਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਖਾਉਣ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਕੁਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨਿਰਪੱਖ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਫ਼ਪਣ-ਸਾਧਨਾਂ (print media) ਉੱਤੇ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਏਥੇ ਓਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਫ਼ਪ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ 'ਸਮੇਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਡਾਢਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ' ਅਨੁਸਾਰ ਘੜੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਸਕਣ।

ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ 'ਰਾਮਕਾਰ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।

26 ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਾ.ਅ.ਸਿੰਘ ਨਗਰ) ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕੌਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਆਪੇ ਵਾਰਸ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਕਿ ਓਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਤੁਰੰਤ ਢੱਕਣ-ਮਾਹਰ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜੋ-ਜੋ ਢੱਕਣ ਘੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਮਝ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆਂ ਧੌਕਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਨਉਬਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ **ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ** ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਮਹੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਲੇਖ ਬੜੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇ ਕੇ ਛਾਪੇ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੋਹਨਦਾਸ ਕਰਮਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੇਖ ਕਈ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਪ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਏਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਓਨੀਂ ਦੇਰ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿੰਨੀਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਕੱਟੜ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਮਨਵਾ ਨਾ ਲੈਣ। ਇਹ ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਏਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੇ ਬੂਠੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਓਸ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਏਸ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ- ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਦਾ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਲੇਖ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਅੱਗੋਂ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ 14 ਦਸੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, "ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ"। ਏਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ "ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ" ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1984 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਾਂਝ ਕਿੱਥੇ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਏਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦੱਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਾਣਿਜ਼ ਦੱਸ ਕੇ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਤੋਂ ਗ਼ਲਤ ਗਵਾਹੀ ਪਵਾ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਨਾ ਕਿ "ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨੈਲਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁਕਿਆ ਹੈ"। ਇਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਅਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਸੰਪੂਰਨ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਨੇਸ਼ਨ ਸਨ; ਉਹ ਕਿਸ ਟੂਏ ਕਰਕੇ 'ਨੇਸ਼ਨ' ਹੋਣੋਂ ਹੱਟ ਗਏ? ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੈਕੂਲਰ ਬੁਰਕਾ ਪਾ ਕੇ ਕੁਈ ਫੌਜਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਢਾਹੁਣ, ਸਾਧ-ਸੰਤ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਾਰਨ, ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੇਸ਼ਨ ਕਿਸ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਕਲਪ ਅਧੀਨ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਅਸੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਪੱਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਵਾਅ ਲਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮਹੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਲਮ ਤੜਪਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ?

ਪਰ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਦੇ ਮਾਹਰ ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਯਰ ਪਹਿਲ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨੰਗੇ-ਚਿੱਟੇ ਹਾਲ ਸਿੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ਮਹੀਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਸ ਨੇ ਆਪਣੇ **ਅਜੀਤ** ਵਿੱਚ 5 ਨਵੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਛਪੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧਾ ਸਾ.ਅ.ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਏਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕੱਟੜ' ਰੁਚੀਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਖ ਕੇ ਅਸ਼ਾਂਤੀ (ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ) ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਆਖਿਆ। ਬੀਬੇ ਰਾਣੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਏਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਉਆ ਦਰਸਾ ਕੇ, ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਡਰ ਦੇ ਕੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਸਾਰਥਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ

ਬੇਹੱਦ ਕੁਰਖਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਜਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਵੇਕੁੱਟਣੀ ਦਾਈ ਵਾਂਗ ਚੰਗੀ ਖੰਡ ਲਪੇਟ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਾਚੇ ਅਜੀਤ ਨੇ ਵਿੱਲਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਦੀ ਪਰਤ ਵਿਖਾ ਕੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ।

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਸਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਈ ਵੀ ਮੋਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਓਸ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨੇ ਬੀਡੀ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇਹ ਕੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁੱਠਾ ਗੋੜ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਓਸ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦਾ ਨਖ-ਸਿੱਖ ਵਰਣਨ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਏਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਨਵੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਦੋ ਲੇਖ ਲਿਖੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਰਲਵਾਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਕਾਰਣ ਮਾਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਗ਼ਲਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਆਦਿ। ਏਸ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੀਤੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਏਸ ਨੇ ਹਾਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਰ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ਦਾ ਢੋਲ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਆਇਆ ਗਿਆ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਏਸ ਨੂੰ ਸੁਹਰਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ ਓਦੋਂ ਏਨੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਖ ਨਗਰੇ ਉੱਤੇ ਡੱਗਾ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। 1966 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਿਲਣੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਓਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਪੂਰੇ (ਬਨਾਵਟੀ) ਜਾਹੇ ਜਲਾਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਏਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਘੋਰ ਬੇ-ਅਦਬੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਉਕਾਈਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਵਾਉਂਦਾ ਲੇਖ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ 4 ਨਵੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਹੀ ਈ. ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਾ ਛਪਣਾ ਸੀ, ਨ ਛਪਿਆ।

14 ਅਤੇ 15 ਦਸੰਬਰ 2003 ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲਿਖਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬੜੀਆਂ ਅਹਿਮ ਹਨ। 14 ਨੂੰ ਛਪਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਅਸਾਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖ਼ਬਰ ਸੀ। ਏਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਸਲਾ ਜਾਣ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਵੀ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ। 15.12.2003 ਦੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿੱਚ ਐਡੀਟਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡਾ ਲੇਖ ਐਡੀਟਰ ਸਫੇ ਉੱਤੇ ਛਪਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਸਰਸਰੀ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਧਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤ ਚੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਹਿਰਦ ਜਾਤ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ ਧਾਰ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਦੇਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ 'ਡਰਨ' ਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਖ਼ੁਦ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਜਾਣਾਂਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਕਦੇ ਸਾਰੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗੁੱਝਾ ਅਤੇ ਲੁਕਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਕੁਰਖਤ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛਪਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਵਰਤ ਕੇ ਪੜ੍ਹ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘੋਖਵਾਂ ਵਤੀਰਾ ਧਾਰਣ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਦੁਸ਼-ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚੀਏ।

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤੇ ਵਰਗੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਜਰਖ਼ਰੀਦ 'ਜੱਬੇਦਾਰ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾ.ਅ.ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਵੱਡਾ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਨ ਤੁੱਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਖੰਭਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਆਰੰਭ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਸੱਵਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਿਆ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਾਂ ਅਤੇ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਫ਼ਤਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ।

ਇਹਨਾ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਫੋਕੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਫਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੁਕੰਮਲ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਹੀ ਐਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਜ਼ਲ ਵੀ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ, ਅਖਾਉਤੀ ਜੱਬੇਦਾਰਾਂ, ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਿੰਨਾ ਸਤਰਕ ਅਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਗਾਊਂ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਏਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਈਏ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੁਸ਼-ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈਏ। ਅਸੀਂ ਏਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਢਾਈ ਕਰਮ ਅਗਾਂਹ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪਰਤ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਥਨੀ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਸਾਡੇ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਹਨ; ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਰਾਹ ਹਨ। ਏਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਾਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਨਿਮਾਣੇ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ ਉੱਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ:

“ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਸੁਆਮੀ ਕੇ ਦੁਆਰੇ ਦੀਜੈ ਬੁਧ ਬਿਬੇਕਾ”।

*****

ਗਿ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਵਲੋਂ “ਸਪੋਕਸਮੈਨ” ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ

ਜੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ “ਸਪੋਕਸਮੈਨ” ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮਗਰੋਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਐਡੀਟਰ ਕੋਲੋਂ “ਸਪੋਕਸਮੈਨ” ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਦੋਸ਼ੀ” ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ “ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਵਲੋਂ” ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਗੁਰਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ੴ ਵੱਗਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ &ਤਿਹ

ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਬੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਨੰਬਰ: ਅ: 3/03/3635 ਮਿਤੀ 22-12-2002(2003)

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਪੋਕਸਮੈਨ,

3037, ਸੈਕਟਰ 19 ਡੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 160019

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਲਸਾ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਿਹ॥

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਆਪ ਦੀਆਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਪ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ “ਸਪੋਕਸਮੈਨ” ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਮਰਿਆਦਾ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

-ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ।

-ਨੱਤਨੇਮ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ।

-ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾ।

-ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਮਰਿਆਦਾ, ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ।

-ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ।
 -ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਵ- ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰੋਲ-ਬਚੇਲਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ।
 -ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਗੌਰਵਮਈ ਸੁਨਿਹਰੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਲੰਧਰਨਾ।

ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁਧ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਲਿਖਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੀਆਂ ਟੁਕ ਮਾਤਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ:

1. ਕੀ ਗੁਰਮਤਿ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।
2. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। (ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੰਨਾ4, ਸਪੇਕਸਮੈਨ, ਨਵੰਬਰ 2003)
3. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਚਾਦਰਾਂ, ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਉ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾ ਦਿਉ। (ਪੰਨਾ 17, ਸਪੇਕਸਮੈਨ, ਸਤੰਬਰ 2003)
4. ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਛੁਪਣਾ ਪਿਆ। ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਜੰਗਲੀ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ(ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮਿਲੇ), ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਰਹੇ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜੰਗਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ।” (ਪੰਨਾ 11, ਸਪੇਕਸਮੈਨ, ਅਕਤੂਬਰ 2003)

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਲਿਖਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਗੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:

- (ੳ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਥਵਾ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਣਾ।
 (ਅ) ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਖੰਡੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਮਰਿਆਦਾ ਉੱਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਕੇ ਸਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਦਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਿਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।
 (ੲ) ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਸਿਧਾਂਤ, ਸਥਾਪਤ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ।
 (ਸ) ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗਲੀ ਅਸਭਿਅਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦੂਸ਼ਣ ਲਾਉਣਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ :

1. 14 ਮਈ, 2002 ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰੀ ਚਰਚਾ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ” ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ “ਸਪੇਕਸਮੈਨ” ਰਾਹੀਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ।
2. ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਛੇਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗਾਨਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ ਤੇ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ (ਤੌਹੀਨ) ਕਰਨੀ।
3. 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ “ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸੇ” ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਰਾਸਰ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 25 ਪੋਹ, ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 535(7 ਜਨਵਰੀ, ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 11-00 ਵਜੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
 ਦਸਤਖਤ/ (ਜੋਗਿਦਾਰ ਸਿੰਘ), ਜਥੇਦਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

*****

ਝੂਠ ਨ ਬੋਲਿ ਪਾਂਡੇ ਸਚ ਕਹੀਐ॥

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ “ਨਿੱਤਨੇਮ ਸਟੀਕ” - ਟੀਕਾਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਡੀ. ਲਿੱਟ ਦੇ ਮੁਖ ਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾੜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਕਬਿਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ (ਹਮਰੀ ਕਰੇ ਹਾਥ ਦੈ ਰੱਛਾ) ਦਾ ਟੀਕਾ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਟੀਕਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਨਿੱਤਨੇਮ ਸਟੀਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾੜਾ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਝੂਠ ਹੈ ਅਤੇ ਝੂਠ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ/ਸਹਿਯੋਗੀ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਨ-ਮਾਨਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਬਿਯੋ ਬਾਚ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ॥ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦॥ ਹਮਰੀ ਕਰੇ ਹਾਥ ਦੈ ਰੱਛਾ॥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਚੌਪਈ ਦਾ ਟੀਕਾ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਭਾਈ ਤਲਵਾੜਾ ਵਲੋਂ “ਕੂੜ ਬੋਲਿ ਮੁਰਦਾਰ ਖਾਇ” ਵਾਲੀ ਹਰਕਤ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਆਸਥਾ ਦਾ ਹੀ ਨਿਰਾਦਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੌਰਵ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਰਕਤ ਹੈ; ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੁਲ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦਾ ਕੋਝਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਅਮੁੱਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੇੜ- ਛਾੜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਪੰਨਾ ੫੪੫ 'ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: “ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੀ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਹਾਂ ਵਸਿਸ਼ਟ ਸੰਹਿਤਾ ਅਤੇ ਭਾਗਵਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹਾਸੀ ਮਖੌਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਵਾਸਤੇ, ਜਾਨ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ, ਧਨ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ, ਗਊ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਹਿਤ ਲਈ, ਹਿੰਸਾ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਪਾਪ ਨਹੀਂ। ਭਾਈ ਤਲਵਾੜਾ ਵਲੋਂ ਬੇਖੋਫ਼ ਝੂਠ ਨੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿੱਖ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਸੁਆਰਥ ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਭਾਈ ਤਲਵਾੜਾ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿੱਚ ‘ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ’ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ? ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟੀਕਾਕਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ, ਟੀਕੇ ਦੇ ਮੁਖ ਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਤਲਵਾੜਾ ਦਾ ਝੂਠ ਛਾਪ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਸੁਹਰਤ, ਜਸ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਮਰਿਯਾਦਾ ਉੱਤੇ ਪਰਹਾਰ 'ਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਤਾਂ ਉਵੇਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ “ਝੂਠੇ ਕਉ ਨਾਹੀ ਪਤਿ ਨਾਉ॥ ਕਬਹੂ ਨ ਸੂਚਾ ਕਾਲਾ ਕਾਉ॥(ਪੰ. ੪39)। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਮੰਤ ਬਖਸ਼ੇ।

ਇੰਜ: ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਾਲੀ

{ਗੰਭੀਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾਂ ਕੁ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਏਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਆਦਿ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਜੁੜਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸ ਪੱਖੋਂ ਬੇਹੱਦ ਸਤਰਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। - ਸੰਪਾਦਕ]

*****

ਸਮਕਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸ

1. ਉਚੇ ਮੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਛਾਇਆ॥ ਝੂਠੇ ਲਾਲਚਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ॥

(ਮ: 5, ਪੰਨਾ: 1175-76)

ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਏਸ ਉੱਤੇ ਚੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਅਖਬਾਰੀ ਰਪਟ ਅਨੁਸਾਰ, ‘ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹਲ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਬਾਦਲ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਇਆ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਹਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਓਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਸਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਈ ਗੁਰਸੰਦੇਸ਼ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। “ਖਿਨ ਮਹਿ ਕਉੜੇ ਹੋਇ ਗਏ ਜਿਤੜੇ ਮਾਇਆ ਭੋਗ” (ਮ:5, ਪੰਨਾ 135)। ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੁਖੜ, ਸਫਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਲੋਕ-ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਦੀ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਵੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਪਰ ਬਾਦਲ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਵਟਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹ ਏਨਾਂ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਾਰ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਮਜ਼ੋਰ ਵਾਂਗ ਕੇਵਲ ਪੈਸੇ ਹੁੰਝਣ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਮੋਧਰਮ ਸਮਝ ਬੈਠੇ।

ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਅੱਖ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਰੋਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਧਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਰੱਸਨ ਕਰਨ ਦਾ ਏਡਾ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਦ ਕਉਡੀਆਂ ਬਦਲੇ ਗੁਆ ਲਿਆ। “ਕਾਚ ਬਾਦਰੈ ਲਾਲੁ ਖੋਈ ਹੈ ਫਿਰਿ ਇਹੁ ਅਉਸਰੁ ਕਦਿ ਲਹਾ॥” (ਮ:ਪ, ਪੰਨਾ ੧੨੦੩) ਜੋ ਕੁਝ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ, ਓਸ ਨਾਲ ਏਸ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਸਦੀ ਦੇ ਬਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਬਣੇ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਨਿਆਂ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸੂਲੀ ਉੱਤੇ ਟੰਗਣਾ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਬਣੇ ਡੋਕਟਰਾਂ ਆਦਿ ਨੇ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿਉਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤੋਲ ਚਾਂਦੀ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। “ਹੁਕਮ ਕੀਏ ਮਨਿ ਭਾਵਦੇ ਰਾਹਿ ਭੀੜੇ ਅਗੈ ਜਾਣਾ” (ਪੰ.੫੨੦)। ਚੀਨੀ ਅਖਾਣ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਬੰਦੇ! ਜੋ ਚਾਹੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਲੈ ਪਰ ਓਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇ।” ਓਹ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਖਲਕਤ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਕਾਰਣ ਨਪੀੜੀਦੀ, ਲੁੱਟੀਦੀ-ਪੁੱਟੀਦੀ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਲੇਖਾ ਨ ਮੰਗੇਗਾ? “ਲੇਖਾ ਰਬੁ ਮੰਗੇਸੀਆ ਬੈਠਾ ਕਵਿ ਵਹੀ ॥ ਤਲਬਾ ਪਉਸਨਿ ਆਕੀਆ ਬਾਕੀ ਜਿਨਾ ਰਹੀ”। (ਮ:੧, ਪੰ. ੯੫੩)। **ਓਸ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ‘ਚੋਰ ਦੀ ਹਾਮਾ ਭਰਨ ਵਾਲਾ’, ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ;** ਓਥੇ ਏਸ ਦਾ ਕੀ ਬਣੂ? “ਅਦਲੀ ਪ੍ਰਭ” ਤਖਤ ਉੱਤੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ “ਸਚੜਾ ਨਿਆਉ” ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਓਥੇ ਬਾਦਲ ਕਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ।

ਖ਼ਾਲਸਾ-ਗਾਡੀ-ਰਾਹ ਦੇ ਰਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ ਅੱਖਾਂ ਜਾਰ-ਜਾਰ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਈ, ਕ੍ਰਿਪਾਨਧਾਰੀ ਖ਼ਾਲਸਾ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਖ਼ਾਸ ਰੂਪ ਅਖਵਾਇਆ। ਐਡਾ ਸਾਂਗ ਬਣਾ ਕੇ ਉੱਚਾ ਹੋ ਹੋ ਵਿਚਰਦਾ ਇਹ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਮਨੁੱਖ ਏਨਾਂ ਬੌਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? **ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਆਣ, ਨ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਮ, ਨ ਬਾਣੇ ਦੀ ਲਾਜ, ਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਡਰ ਭਉ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਜਿਆ?** ਖ਼ਾਲਸਾ ਨਾਮ ਤਾਂ ਓਸ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ‘ਚੁਨਰੀ ਦੇ ਟੂਕ ਕਰ ਕੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਲੋਈ ਓਢ’ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤਖੱਲਸ ਤਾਂ ਓਸ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਰੋਂਦੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਰੋਵੇ, ਜੋ ਹਰ ਗਰੀਬ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝੇ, ਜੋ ਹਰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਢਾਲ ਬਣ ਕੇ “ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਖਾਣ ਵਾਲਾ” ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੈਸਾ ਅਜਬ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਗਲੀਂ ਹਾਰ ਪਾਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜੁਗਗਰਦੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਧੱਕਣ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ? ਆਉ! ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਕ੍ਰਿਪਾਨਧਾਰੀ, ਦਾੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਮਸਫਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਦਮ ਵੀ ਨ ਚੱਲ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ “ਨਾਕਹੁ ਕਾਟੀ ਕਾਨਹੁ ਕਾਟੀ ਕਾਟ ਕੂਟ ਕੇ” ਡਾਰਿਆ ਸੀ ਓਸੇ ਕੰਚਨੀ ਬੀਬੀ ਨੇ ਏਸ ਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਤਮਕ ਮੌਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਓਸ ਲਈ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਭਰਮਾਰ ਹੈ ਪਰ ਕੁਈ ਇੱਕ ਵੀ ਬਾ-ਇੱਜ਼ਤ ਇਨਸਾਨ ਏਸ ਦੀ ਆਤਮਕ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਨਿੱਤਰਿਆ।

ਪਰ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਿੰਦੇ ਏਸ ਨੂੰ ਫੁੱਝਾ ਫੜ ਕੇ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਦੇ ਨੂੰ ਨ ਵੇਖ ਸਕੇ। “ਤੈਨੂੰ ਹੁਸਨ ਖਰਾਬ ਕਰੇਂਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਸਤਾਇਆ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪੇਚ ਹੁਸਨ ਦੇ ਸਮਝਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉੱਠਦਾ ਸੂਲ ਸਵਾਇਆ।” ਏਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਜਾਣਾਂਗੇ ਕਿ ਏਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਖੋਰਨ ਦਾ ਠੋਕਾ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਹਸਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਏਸ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਨੇ ਨ ਮਾੜਾ ਸੁਣਿਆ, ਨ ਮਾੜਾ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਨ ਮਾੜਾ ਆਖਿਆ। **ਆਖਰ ਕੀ ਇਹ ਸਮਝੀਏ ਕਿ ਏਸ ਨੇ ਕੌਮ ਵੇਚੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਜਾਣੀਏ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ “ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ” ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਝ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।** ਜੋ ਏਸ ਕੌਲਮ ਦੇ ਕੀਰਨੇ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਂਗ ਕੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਲੈਣ:

ਹਾਇ! ਹਾਇ! ਕਿ ਮਾਰਿਆ ਸਾਡਾ ਸ਼ੇਰ ਫੁਟਤੀ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਹਾਇ! ਹਾਇ! ਕਿ ਫੁਟੀ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਘੇਰ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਸ਼ਰ੍ਹੇ-ਬਜ਼ਾਰ ਚੰਦਰੀ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਿ ਚੰਦਰੀ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਮਾਰੇ ਤਿੰਨੇ ਘੇਰ ਕੁਲਹਣੀ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਹਾਇ ਹਾਇ! ਕੁਲਹਣੀ ਕਉਡੀ ਨੇ।
ਘਾ ਘਾ ਕੀਤਾ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ ਟੁੱਟ ਪੈਣੀ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਹਾਇ ਹਾਇ! ਕਿ ਕਾਣੀ ਕਉਡੀ ਨੇ।
ਪੁੱਟਿਆ ਹਰ ਇੱਕ ਮੁੱਛ ਦਾ ਵਾਲ ਜ਼ਾਲਮ ਕਉਡੀ ਨੇ,
ਹਾਇ! ਹਾਇ! ਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਕਉਡੀ ਨੇ।
ਲਾਇਆ ਰੰਗ ਕਸੁੰਭਾ ਸਿੱਥੇ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਲਾਲ,
ਹਾਇ! ਹਾਇ! ਕਾਣੀ ਕਉਡੀ ਨੇ।
ਕੌਮ ਵੇਚ ਕੇ ਸੁੱਤਾ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਤਾਣ, ਸਵਾਇਆ ਕਉਡੀ ਦਾ,
ਹਾਇ! ਹਾਇ! ਮਰ ਜਾਣੀ ਕਉਡੀ ਦਾ।

੨. ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਕਈ ਬੁੱਤ ਕਈ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਣਗੇ। ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਫੁੱਝਾਂ ਨੇ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਘਣ ਨਾਲ ਮੱਖੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਇਖਲਾਕੀ ਦਿਵਾਲਾ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੇਖੋ ਸਦਰ ਸੱਦਾਮ ਦੀਆਂ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ। ਵੇਖੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀਆਂ ਫੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ, ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲੂ ਬੱਪੜ ਖਾਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਈਸਾ ਦੇ ਚੇਲੇ, ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡੋਬੇ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇ-ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਓਸ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਫੇਰਨ ਵਾਲੇ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਓਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵੱਡੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਲੱਭਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਮਰਸੀਆ ਓਸ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਚੰਦ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁਖਬਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਆਣ ਨੂੰ ਕਸਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਸ ਵੇਚਣ ਵਾਂਗ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਓਸੇ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਲਪਿਤ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਨਬੀ ਖਾਂ ਗ਼ਨੀ ਖਾਂ ਸਨ। ਬੱਸ! ਏਨੀਆਂ ਕੁ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਏਨਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਇਨਸਾਨ? ਜੇ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਪੁੱਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਪਿਉ ਕੋਲੋਂ? ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਦਰ ਨੂੰ ਓਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੁਕਰਮੀ ਪਿਉ ਹੀ ਜਾਣਿਆ।

ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦ

ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਅਭਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਏਹੋ ਹੈ।

ਅਤੇ ਮਿਹਨਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵੇਲਾ ਏਹੋ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਕਿ ਉਹ ਜੰਗੀ ਜਰਨੈਲ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਖੰਡਾ ਖੜਕਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਰਣ-ਤੱਤੇ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦਾ! ਕਾਸ਼! ਕਿ ਓਸ ਨੇ ਕੁਰਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਵਿਖਾਈ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ!

ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ।

*

3. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਸਤੂਆਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ 21 ਦਸੰਬਰ 2003, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਥਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਗਏ:-

1. ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਲੜਾਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਤਲ ਬਦਲੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਰੋਪਾਉ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
2. ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 10 ਜਨਵਰੀ 2004 ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਹਮਖਿਆਲ ਸਿੱਖ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਥਕ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਵੇ।
3. ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਢਾਹ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਤੱਥ ਛਪਵਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ।
4. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਭਰਪੂਰ ਮਦਦ ਕਰੇ।
5. ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੇ।
6. ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ "ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ" ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪੰਥਕ ਪੱਧਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
7. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਸਰਦਾਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੈਕਟਰ

71, ਮੋਹਾਲੀ) ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ 'ਫਾਈਨੈਂਸ ਸਕੱਤਰ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ
*****

ਵਿਚਾਰ ਗੁਲਦਸਤਾ

1. ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ-ਸਰੋਤ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਉਮਰ 500 ਸਾਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਏਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਿਆਂ 534 ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ। 'ਨਾ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਇਹਨਾਂ 500 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਏਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵੱਲ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਵਿਰਸਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਸਤੂਆਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯਾਦਗਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕਰ ਕੇ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਾਢ ਜਾਂ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਵੇਲੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਾਲਾ ਅਦੁੱਤੀ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਲਭਧੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਅਤੇ ਉੱਦਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖਰੇ ਮਹਿਕਮੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਉ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪੈ ਖਰਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਫਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਏਸ ਨੂੰ ਓਹੀ ਗੱਲ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੱਜਣ, ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ, ਫੇਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਵੀ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੀ 534 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਐਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅਜੇਹੇ ਬਹੁਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਠੰਡਾ ਬੁਰਜ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਕੰਧ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਏ ਸੀ। ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਤਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਬਗ਼ੈਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਉ ਦੇ ਅਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਖਰਚੇ ਦੇ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ

ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬੇਪਛਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਦਾ ਘਰ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਕਿੱਧਰ ਗਈਆਂ? ਐਸ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾਮਾਤਰ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਸੂਰਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ, ਜੋ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਜੇ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਲਾਹ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਮਸਲਾ ਮੁਨਾਸਬ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਬਾਬੇ ਪਾਸ 20-20 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਕਮਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਧਨ ਨੂੰ 'ਹੱਕ ਦੀ ਕਮਾਈ' ਸਮਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹੋ ਹਾਲ 1984 'ਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਪੱਤਰੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿੱਚ ਢਾਹੇ ਗਏ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਤੁਰਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹੀ ਗਈ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਧੁੰਹ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਉੱਪਰ ਢਾਹੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ੬ ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਝੱਲਪੁਣੇ 'ਚ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਐਸੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਰਹਿ ਨ ਜਾਵੇ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀ ਹੀ ਕੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਮੁੜ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਨਾ ਪੈ ਜਾਣ। ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਓਸ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਓ।

ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਸੋਚਣ ਜੋਗੇ ਰਹਿਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਮੁੱਲੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਢਾਹਣ ਦੀ ਕੌਣ ਜੁਰਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਹੁਣ ਵੀ ਪੰਥ-ਦਰਦੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਹਣ ਲਈ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਬਲਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਦੌੜੇ ਫਿਰਦੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਈ ਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁੱਧ-ਬਿਬੇਕ ਦਾ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਬਾਜ਼ ਆ ਜਾਣ। ਡਾ. ਸੁਖਜੀਤ ਕੌਰ 'ਗਿੱਲ' (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)

*

2. ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਹਰ ਧਰਮ ਸੱਚ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸਚਿਆਰ ਜੀਵਨ, ਨਿਰਮਲ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਧਰਮ। ਬਲਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਐਸੀ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਗ਼ਾਦਦ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਿਆ:

“ਪੁਛਨਿ ਫੌਲਿ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵੱਡਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋਈ” ॥

ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ:

“ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਹਾਜੀਆਂ ਸੁਭਿ ਅਮਲਾਂ ਬਾਝਹੁ ਦੋਨੋ ਰੋਈ” ॥

ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੁਭ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ 'ਸਿੱਖ' ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ-ਸੋਚ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇਵੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਮ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ, ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਰਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਧਨਾਢ, ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

“ਰਾਜੇ ਚੁਲੀ ਨਿਆਵ ਕੀ ਪੜਿਆ ਸਚੁ ਧਿਆਨੁ” (ਪੰ.1240)

“ਤਖਤਿ ਰਾਜਾ ਸੋ ਬਹੈ ਜਿ ਤਖਤੈ ਲਾਇਕ ਹੋਈ”

ਜਿਨੀ ਸਚੁ ਪਛਾਣਿਆ ਸਚੁ ਰਾਜੇ ਸੋਈ” (ਪੰ. 1088)

ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਤੱਕ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ-ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਚਲਾ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਿੱਤਾ ਉੱਥੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ, ਆਪਣੀ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮਾਨ ਵੀ ਵਧਾਇਆ।

1997 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ- ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨੀ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ; ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ, ਨੌਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਅੱਧਖਤ ਉਮਰ ਵਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਸਕਣਗੇ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਿੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਲ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਕੀਤੇ ਸਨ; ਤ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ-ਰਹਿਤ ਰਾਜ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਮੁੜ ਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ ਬਣਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪੇ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਤਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; 1996 ਦੀ 'ਮੋਗਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਟੀ' ਐਲਾਨ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਸਿੱਖੀ ਭੇਖ ਦਾ

ਦਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਦਰਦ ਦਾ ਨਾਟਕ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਮੁੱਖ-ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ ਦੇ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਸਿੱਖੀ ਜਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਜਿਤਨੀ ਢਾਹ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਲੱਗੀ ਉਤਨੀ ਸ਼ਾਇਦ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਾਰਣ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਇੱਕ ਪਿੱਛਲੱਗ ਸੰਸਥਾ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼-ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਭਾਰੀ ਘਾਣ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਖੰਡੀ ਬਾਬਿਆਂ, ਡੋਰਿਆਂ, ਮੜੀਆਂ, ਸਮਾਧਾਂ ਅਤੇ ਤਾਂਤਰਿਕਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਭਰੇ ਹਨੇਰ-ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਖੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪੰਥ-ਮਾਰੂ ਸਾਜਿਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਇਹਨਾਂ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ ਹਵਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਰਾਮਾਇਣ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਤਿਲਕ ਅਤੇ ਮੁਕਟ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੰਥ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਇੱਕ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਡਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ-ਪਾਵਨ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਖਿਲਵਾੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ-ਕਾਲ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਬਾਦਲ ਦੇ ਥਾਪੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਆਚਰਣਹੀਣ 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਜੋ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜੇ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਗੁਲਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਜੂਲੇ ਵਿੱਚ ਜਕੜਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੰਥ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਭੁੱਲਿਆ ਹੀ ਕਦੋਂ ਸੀ? ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬੜਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ- ਇਸ ਪੰਥ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ।

ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਲੜੇ ਗਏ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੀਨਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਾਂ, ਜਨਮਦਾਤੀ "ਸਿੱਖੀ" ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹਰ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਰਾਜ-ਭਾਗ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ 'ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਹਿਤ' ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਹਰ ਅਹੁਦਾ ਵਿਕਿਆ, ਹਰ ਬਦਲੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਈ, ਹਰ ਨਿੱਕੇ ਤੋਂ ਨਿੱਕੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਰਾਜੇ ਰਿਸ਼ਵਤੀ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨੀ ਸੀ! ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਅਤੇ ਨਿਆਰੇ ਪੰਥ ਦੇ ਮੱਥੇ ਕਲੰਕ ਪੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਈ ਹੈ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੰਥ ਯਾਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਬੁਣ ਕੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਇਹ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ? ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਕੀਤੀ। 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਕੇ, ਕੁੰਡੀ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਪਈ, ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਗੰਦ ਬਕਿਆ ਗਿਆ।

ਬਾਦਲ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ-ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ-ਮੰਡਲੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਵੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ। ਭਲਾ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜਾਂ ਪੰਥ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ, ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਰੁਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਗਮਰਮਰ ਲਗਵਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਬਾਦਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਗੱਲ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸੀਨੇ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਕੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਪੰਥਕ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਪੰਥਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੈਨਰ ਲਗਾ ਕੇ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋਈ ਹੈ; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਸੀ। 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਨੇ ਵੀ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੈਰ, ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਸ ਸੀ। ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਸਤ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਭ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਸਤ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮੱਤਭੇਦ ਭੁਲਾ ਕੇ ਪੰਥ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਮਰਿਯਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕਸੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਨਵੀਨਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ।

*****

ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਚਿਠੀਆਂ

ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ, ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ੧੩/੦੧/੨੦੦੪
ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਿਹ॥

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਪੱਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਸਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸ਼ਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਨਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਘੜੇ ਘੜਾਏ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਰੁਹਰੀਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਆਦਿ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਰੁਹਰੀਤਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਗੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਬਹੁ ਬੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਵਾਣਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਬਾਇਜ਼ਤ ਬਚਾ ਕੇ ਸੁਰਖਿਅਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਿਵਾਇਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਪੱਤ ਇਕ ਮਹੰਤ ਵੱਲੋਂ ਲੁਟੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਮਹੰਤ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਵੀ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਲਸਰੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਚਿਹਰੀ ਦਾ ਦਰ ਖੜਕਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਪੰਥ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਆਪ ਜੀ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਨਿਤਨੇਮ ਅਤੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਲ ਘੜੇਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਯਾਦ ਕਰੋ ਆਪਣੀ ਨਵੰਬਰ ੨੦੦੨ ਦੀ ਲੰਡਨ ਫੋਰੀ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਹੰਸਲੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਏ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਜੀ, ਦਾਸ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਲ ਵਾਲੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਵੀਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਪੁਜੀ, ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੈਯੈ, ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕਬਿਯੋਵਾਚ ਬੇਨਤੀ। ਦਾਸ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਟੋਕਦਿਆਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਜਪੁਜੀ, ਜਾਪ ਸਾਹਿਬ, ਸਵੈਯੈ, ਰਹਿਰਾਸ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਇਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਸੋਧ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਇਹੋ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਛੇੜ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਾਂ ਦੇਈਏ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧਜਿਆਂ ਉਡਾ ਰਹੇ ਹੋ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਸੇ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਮਿਤ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਟਾਲ ਮਟੋਲੇ ਵਾਲੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਪ੍ਰਵਾਦੀ ਗੁੰਝ ਪੜਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਫਲਸਰੂਪ ਇਹ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਗੁਰਮਿਤ ਤੋਂ ਅਵਜ਼ ਕੋਰੇ ਹੋ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ

ਗਲਤ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਭੁਰਮਟ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਨਾਲੋਂ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਗੁਰਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਓ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਡੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਜੋਟੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅੰਖਰ-ਅੰਖਰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਓ ਜੀ। ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਤੀ ਰੰਜਸ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਜਾਈ ਨਾ ਗਵਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਾ ਹੀ ਪਵਿਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਸੂਦਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਪਾਦਕ ਸਪੱਕਸਮੈਨ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੁਚੱਜੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨਾ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮੋਹਰ ਹੀ ਲਾਉਣੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ,

26 MOULTON AVENUE, HOUNSLOW, MIDDLESEX, TW3-4LR, UK.

*

ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀਓ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ! ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਫ਼ਤਿਹਿ !!

ਮੈਂ ਇਹ ਖ਼ਤ ਇਕ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ, ਇਕ ਦੋਸਤ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਲਮ ਦੇ ਇਕ ਤਾਲਿਬੋ-ਇਲਮ (ਵਿਦਵਾਨ ਨਾ ਸਹੀ) ਵਜੋਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ 'ਸਪੱਕਸਮੈਨ' ਰਿਸਾਲੇ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਜ਼ਿਆ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਚੋਖੇ ਤਫ਼ਰਕਾਤ (ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ *ਮਤਭੇਦ*) ਹਨ। ਪਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕਰਨਾ (ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ) ਪੰਥ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ "ਜਥੇਦਾਰ" ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। (ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ "ਜਥੇਦਾਰ" ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਬਾਰੇ ਉੱਥੇ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਟੁਰਦੇ ਹਨ)।

ਇਸ ਤਕਰੀਬਨ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕਰ ਦਿਓਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਸ. ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹੀ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕਰ ਚੁਕੇ ਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੇ "ਹੁਕਮਨਾਮੇ" ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਛੇ ਸਿੱਖ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹੀ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕਰ ਦਿਓ। ਭਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ "ਖਾਰਿਜ" ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਖਾਂ ਤਕ ਵੀ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਸ ਬਿਨਾ 'ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹੀ ਜਾਂ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਖ ਚੁਕੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਖ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਮੋਹਾਲੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਿਰ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ "ਜੁਰਮ" ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜੁਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ

ਐਡਿਟ ਕੀਤੀ ਕਿਤਾਬ 'ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ' ਬਾਰੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਲਿਖਦੇ ਅਤੇ ਛਾਪਦੇ ਰਹੇ ਸਨ; ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਐਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਿਜੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਤੁਹਾਡੇ ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ ਨੂੰ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰਹੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਕਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਘਟੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕਰ ਵੀ ਦਿਓਗੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀ ਹਨ। ਮੋਹਾਲੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫ਼ੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਵਰਤ ਕੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਵੀ ਸਕਣਗੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ-ਮਾਸਾ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉਥੇ ਪੁੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨਾ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਵੀਹ-ਪੰਝੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਆਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਰਗਿਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 25 ਤੋਂ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਸਿੱਖ ਸਾਥ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੰਨ ਲਓ ਭਲਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਬਾਗ਼ੀ' ਆਖ ਕੇ "ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖਾਰਿਜ" ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਆਖਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ "ਆ ਬੋਲਦ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ" ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਓ ਜੋ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਇਕ ਬੰਦ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਅਜਿਹਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਵੱਦੀ ਡੇਰੇ ਦੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਵਿਸਮਾਦ ਨਾਦ' ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਸ ਹੈ ਆਪ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਵੋਗੇ। ਪਰ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਦਮ ਚੁਕ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕ ਨਿਮਾਣਾ ਸੇਵਕ, ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

*****

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਚਾਓ

09-01-2004

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਆਮ ਧਰਮਾਂ ਵਰਗਾ ਇਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡੀ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਹੈ, ਇਖ਼ਲਾਕ ਹੈ, ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਹੈ; ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 'ਖ਼ੁਦਾਈ' ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, ਯਾਨਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਦੀ ਰਿਆਇਆ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਵਿਚ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਜੁਜ਼ ਵਿਚ

ਇਕੱਠੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਲੰਬੀ ਤਫ਼ਸੀਲੀ ਤਨਕੀਹ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਹਥਲੇ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇੜਾਂਗਾ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਸੋਮੇ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, 'ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ' ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ। ਉਂਵ, ਅਜੋਕੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ) ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਨਿਗਹ ਵਿਚ ਇਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਪੇਪਰ ਵਿਚ, ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮੌਲਿਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੇ ਵਕਤੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼, ਯਾਨਿ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਜ਼, ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਇਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਤਵਾਰੀਖ਼ੀ ਪਿਛੋਕੜ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਨ (30 ਮਾਰਚ 1698/1699) ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਸਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ "ਤਖ਼ਤਾਂ" ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਅਖੌਤੀ ਸਿੰਘ-ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਇਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਇਹ ਕੋਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਰੂਸੀ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀਡੀਅਮ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਜੁੱਟ ਵਾਂਗ, 'ਸੁਪਰੀਮ' ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ, "ਹਕੂਮਤ" ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਖ਼ਾਸ ਤੇ ਸੁਪਰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੋਈ ਤਵਾਰੀਖ਼, ਰਿਵਾਇਤ ਜਾਂ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੰਝ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ "ਪੰਜ" ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ (ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਅਖੌਤੀ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ) ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਡਰਾਵੇ/ਦਬਕੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ 'ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ' ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਏਨਾ ਕੁ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਗੱਲ ਮੈਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹਵਾਂਗਾ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਲਾਸਾਨੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ, ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਕੋਲ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਰਕਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਮਰਕਜ਼ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਹਾਸਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੈ, ਆਨ ਹੈ, ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ਜਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ, ਯਾਨਿ ਉਚੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੁਢ ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ (ਸਣੇ ਸੁਕਰਾਤ, ਅਰਸਤੂ, ਪਲੈਟੋ, ਮੈਕਿਆਵਲੀ, ਲਾਸਕੀ, ਮਾਰਕਸ, ਚਾਣਕਯ ਵਗ਼ੈਰਾ) ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ, ਮਾਅਰਕਾ-ਖ਼ੋਜ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਘੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਇਆ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ 'ਆਖ਼ਰੀ' ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅੱਲਾਮਾ ਅਜੇ ਤਕ ਤਾਂ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਤਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਜਾਂ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਦੀਵੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਗੱਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾ ਇਨਸਾਨ ਫ਼ਾਸ਼ੀ ਸੋਚ, ਅਖੌਤੀ ਮੁਲਕ ਪ੍ਰਸਤੀ, ਨਾਜ਼ੀ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ, ਫ਼ਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਵਗ਼ੈਰਾ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਸਟੇਟਲੈੱਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰੂਸ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਸੁਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨਿਤਸ਼ੇ ਦੇ ਸੁਪਰਮੈਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਜੇ ਇਕ ਬਾਏ ਇਕੱਠੀ ਵੀ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵਿਚ ਇਸ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪਾਇਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਤੇ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕੇ । ਕਦੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ, ਕਦੇ ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ (ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ) ਤੇ ਕਦੇ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਕੇ ਅ-ਸਿੱਖ ਕੈਦ ਵਿਚ ਨੂੜ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ । ਕਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ (ਤੇ ਫੁੱਟ) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਕਦੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ (ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ । ਕਦੇ ਇਸ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ 'ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ' ਗਰਦਾਨ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਖੌਤੀ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ') ਰੱਦ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਣਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਥੋਂ 'ਖਾਰਿਜ' ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (ਘਟੋ-ਘਟ ਚਾਰ, ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ, ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ) । ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ।

ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਇਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਘੱਟੋ-ਕੋਠੀਆਂ ਰੋਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੇ ਛੋਟੀ-ਬਰਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਕੀ ਗ਼ੈਰ-ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਓਪਰਾ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪਏ । ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ ਧੜੇ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਬਣ ਗਿਆ । ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ । 1999 ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਝੋਲੀ ਜਾ ਪਿਆ । ਯਾਨਿ ਇਕ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੀ ਜਗੀਰਦਾਰਾਨਾ, ਫ਼ਾਸੀ ਸਨਕ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਲਗ ਪਈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ।

ਅੱਜ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰਨ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ 'ਅਖੌਤੀ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ' ਨੂੰ ਖਿੱਦੇ ਵਾਂਗ ਰੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਐਨੀ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਏਨੇ ਨਿਘਾਰ ਵਲ ਧੂਹ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਵਧੇਰੇ ਉਹ ਹੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਨ ਤੇ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਮੰਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਜੂਨ 1978 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ-ਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ "ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ" ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਲਾਗਤਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਏਨਾ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੀ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੰਜ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ 'ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਦਾਲਤ' ਹੋਵੇ । ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ? ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ "ਹੱਲ" ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਡਰ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡਰ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਜਾਂ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀ ਹੇਠ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ "ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ" ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ।

ਪਰ, ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਚੌਧਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤਖ਼ਤ ਦੀ "ਅਥਾਰਟੀ" ਨੂੰ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਚੈਲੰਜ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ । 1979 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ, ਫਿਰ (1986 ਵਿਚ) ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ (1994 ਵਿਚ) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਮੂਹਰੇ ਭੀੜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਿਖਾ ਕੇ, ਬੀਬੀ ਜਾਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ (2000 ਵਿਚ) ਠੁੱਠ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ (ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਅਖੌਤੀ "ਹੁਕਮਨਾਮੇ" ਦੇ ਦਬਕੇ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਚੌਧਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਹਿਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਸੀ । ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਾਰਨ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਜੀਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਯਕੀਨ ਉਠਣ ਲਗ ਪਿਆ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਘਟੀਆ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ।

ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਹਾਕਮ ਧੜੇ ਦੇ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ, ਦਬਕੇ ਮਾਰਨ, ਪੰਥ ਚੋਂ ਛੋਕਣ, ਅਖੌਤੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੇ ਕੌਮੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਰੋਲ ਅਦਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇਸ ਵਕਤ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕੀ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਦਰਜੇ (ਸਟੈਂਡਰਡ) ਦੀਆਂ ਹਨ ? ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰੋਲ 1979 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਥ ਦੀ ਬਿਖੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ/ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ/ਐਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਇੰਞ ਹੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬੀਤੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਤਾਈਨਾਤ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਰਕਮ ਕਿਥੇ ਖਰਚੀ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਐਕਟਿੰਗ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ 90 ਤੋਂ 99% ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਕਾਰ ਲਈ ਹੈ । (ਪਰ, ਦਾਨ ਦਾ ਧੰਨ ਹਤਥ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਦੇਣਗੇ) ।

ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਸਿੱਖ ਇਸ ਵਕਤ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਮਨੁਵਾਦੀ ਜ਼ਾਤ-ਪਾਤ, ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਅ-ਸਿੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਕੀ ਇਹ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ? ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਖੁਦ ਇਕ ਅਖੌਤੀ ਪਛੜੀ ਜ਼ਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਚਾਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਲਵ-ਕੁਸ਼ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਹਰਕਤ ਵਲ ਟੁਰ ਪਿਆ ।

ਅਖੌਤੀ ਪਛੜੀਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰੌਲਾ ਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਮਨੁਵਾਦੀ ਚਾਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਐਕਸ਼ਨ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਚਾਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ । ਇਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਨੂੰ "ਗੁਰੂ" ਅਖਵਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮਨੁਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ । ਇੰਜ ਅਖੌਤੀ ਪਛੜੀਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਮਨੁਵਾਦੀ ਚਾਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ

ਸਾਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ। ਮੈਂ ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਵਿਚ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਕ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭਗਤ ਬਾਬਾ ਰਵਿਦਾਸ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਤੇ ਬਾਬਾ ਨਾਮ ਦੇਵ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮਨਾਏ ਜਾਣ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਤਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੋਖਾ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲਿਟਰੇਚਰ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਚ-ਮੁਚ ਭਰਾ ਵਾਂਗ ਕਬੂਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਰਨਾ, ਇਹ ਇਕ ਤਵਾਰੀਖ਼ੀ ਮਤਾ ਬਣ ਕੇ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੱਜ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ (ਦਰ ਅਸਲ ਇਸ ਦਾ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਖੌਤੀ-ਹੁਕਨਾਮੇ) ਦੀ ਕਈ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਜੀਦਾ ਆਲਮ-ਫ਼ਾਜ਼ਲ ਹਨ। ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਮ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਡੁਰਲੀ ਜੱਬਾ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਅੱਲਾਮਾ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਇਕ ਫ਼ਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਆਪਣੇ ਰੋਲ ਤੋਂ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਕਤੀ ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ, ਇਸ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨੀਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ਉਸ ਦੇ ਰੋਲ, ਫ਼ਰਜ਼ ਮਿੱਥੇ ਜਾਣ; ਉਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮਿੱਥੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਚਲਣ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਮਿੱਥਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਾਂਗੇ ਵਰਨਾ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ “ਹਾਕਮ” ਇਸ ਪੱਥ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਰਖ ਦੇਣਗੇ।

ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

*****

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਕਤੂਬਰ ੨੦੦੩

‘ਆਗੂ ਲੈ ਉਝੜਿ ਪਵੈ ਕਿਸੁ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰਾ’

੧- ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਾਲੀ ਸੋ.ਗੁ. ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪੁੰਨ ਖਿਡਾਰੀ ਜ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਛੱਤਰਛਾਇਆ ਹੋਰਾਂ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਵੀ ਫੇਰ ਸੱਕਤਰ ਆ ਬਣੇ ਹਨ? ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਬੜੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਤੋਂ ਏਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਜਿੰਨੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਰਹੀ ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਘੋਸ਼ਨਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦਾਸ (ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾ) ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਕੁਫ਼ਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲੋਂ “ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਅੰਕ ਕੱਢਵਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਘੋਸ਼ਨਾ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ, ਪੰਛਾਣੇ ਹੀ ਦਾਸ ਦੇ ਵੈਰੀ ਬਣ ਬੈਠੇ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਢੁੱਚਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬਣਾਈਆਂ, ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਯੋਗ ਅਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ੯ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਦਲੀਲ, ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਰਾ, ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਾਸ ਦਾ “ਝੂਠ” ਲਿਖਣ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਅੰਕ ਕੱਢਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ? ਹੈਰਾਨੀ ਸੀ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਕਰਮਾਤੀ ਚਤੁਰਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਫ਼ਰ ਲੱਭ ਵਿਖਾਉਣਾ ਹੈ?

੨- ਬੈਚੈਨੀ ਭਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਦਾਸ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਰੰਭਿਆ ਤਾਂ (੧) ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ੇ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਕਿ, ਟਾਈਟਲ ਸਫ਼ੇ (- Title Page) ਤੇ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਦੁਖਦਾਈ ਘੋਸ਼ਨਾ? (੨)- ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਵੀ ਉਹ ਭਾਈ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦਾਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੇ ਬੜਾ

ਸਤਿਕਾਰ ਕਬੂਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ -(੩)-ਕੀ, ਸਚ ਮੁਚ ਹੀ ਪੰਥਕ ਦੁਰਭਾਗ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਜਾ ਪੁੱਜਾ? ਅਜੇਹੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ:-

(ੳ)- “ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼” ਤਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ? ਉਸ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਸਫ਼ੇ (ਟਾਈਟਲ ਪੇਜ) ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਹਿਤ “ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ” ਛਪ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਤੇ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹੀ ਡਾਕਾ? ਕੀ, ਧਰਮ-ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਏਨੀ ਅਣਜਾਣ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਭੇਜੇ ਹਨ?-(੧)-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਸਭੁ ਬਿਨਸੀਐ ਕਿਆ ਲਗਹਿ ਗਵਾਰ ॥੨॥[ਬਿਲਾ:ਮ: ੫-ਪੰਨਾ ੮੦੮] (੨)-ਏਸੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ-“ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਸਗਲ ਬਿਨਸੈ ਜਿਉ ਬਾਦਰ ਕੀ ਫ਼ਾਹੀ ॥੧॥...੨॥[੧੨੩੧]- (੩)- ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਰੂਪ ਇਹ- “ਨਦਰੀ ਆਵੈ ਤਿਸੁ ਸਿਉ ਮੋਹੁ ॥ ਕਿਉ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤੋਹਿ ॥ ਕਰਿ ਕਰਿਪਾ ਮੋਹਿ ਮਾਰਗਿ ਪਾਵਹੁ ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੈ ਅੰਚਲਿ ਲਾਵਹੁ ॥੧॥ ਕਉ ਤਰੀਐ ਬਿਖਿਆ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਹਿਥੁ ਪਾਵੈ ਪਾਰਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ੧॥[ਬਿਲਾ:ਮ: ੫-ਪੰਨਾ ੮੦੯]-ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਧਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣੀ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ “ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ॥” ਦੇ ਥਾਂ- “ਝੂਠੁ ਝੂਠੁ ਝੂਠੁ ਝੂਠੁ ਆਨ ਸਭ ਸੇਵ ॥[੧੧੬੬] ਦੀ ਸਿਖਿਆ? {Note:- ਉਪਰੋਕਤ -(੧)-(੨)-(੩)-ਤਿੰਨਾ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਰਥਾਂ ਸਹਿਤ- (ਕ੍ਰਮਵਾਰ)- -੩੦, ੨੯ ਤੇ ੧੯ ਕੁਲ ੭੮ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾਸ ਕੋਲੋਂ ਅਥਵਾ Intrenet ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।} ਇਹ ਕਿਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਵਾਧਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ?

(ਅ)- (੧) ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਦੇ ਕਿ, ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਾਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਿਆ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੀ ਸੱਖਣੇ ਕੇਵਲ) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ ਨਿਕੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਡੰਡੋਤਾਂ ਕਰਦੇ ਬੜੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਚੜ੍ਹਤ ਚੜ੍ਹਾਵਿਆਂ ਸਹਿਤ ਪੂਜਾ ਭੇਟਾ ਕਰਦੇ, ਮੰਗਾਂ ਪੁਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖਦੇ ਅਦਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਲਈ ਪੂਰਨੇ ਪਾਉਂਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਥਾਂ ਡੇਝੁ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਜੀ ਨੂੰ “ਭਗਤੀ” ਅਤੇ “ਸ਼ਕਤੀ” ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਸਲ (ਅਨੂਪਮ ਅਤੇ ਅਥਾਹ) ਸੋਮੇ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੀ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਲਿਖਿਆ ਮੰਦਰ (Building) ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸੋਮਾ, ਅਥਵਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪੂਜਨੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। (੨)- ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਝੁਠਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਅਥਵਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਜੀ ਜੀਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਿਰਜਿੰਦ ਅਥਵਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੀ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਡੀ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇਹਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? - ਮਹਲਾ ੫ ॥.. ਜੋ ਪਾਥਰ ਕਉ ਕਹਤੇ ਦੇਵ ॥ ਤਾ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਹੋਵੈ ਸੇਵ ॥ ਜੋ ਪਾਥਰ ਕੀ ਪਾਂਈ ਪਾਇ ॥ ਤਿਸ ਕੀ ਘਾਲ ਅਜਾਂਈ ਜਾਇ ॥੧॥ ਠਾਕੁਰੁ ਹਮਰਾ ਸਦ ਬੋਲੰਤਾ ॥ ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਉ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਨੁ ਦੇਤਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਅੰਤਰਿ ਦੇਉ ਨ ਜਾਨੈ ਅੰਧੁ ॥ ਭ੍ਰਮ ਕਾ ਮੋਹਿਆ ਪਾਵੈ ਫੰਧੁ ॥ ਨ ਪਾਥਰੁ ਬੋਲੈ ਨਾ ਕਿਛੁ ਦੇਇ ॥ ਫੋਕਟ ਕਰਮ ਨਿਹਫਲ ਹੈ ਸੇਵ ॥੨॥ ਜੇ ਮਿਰਤਕ ਕਉ ਚੰਦਨੁ ਚੜਾਵੈ ॥ ਉਸ ਤੇ ਕਹਹੁ ਕਵਨ ਫਲ ਪਾਵੈ ॥ ਜੇ ਮਿਰਤਕ ਕਉ ਬਿਸਟਾ ਮਾਹਿ ਰੁਲਾਈ ॥ ਤਾਂ ਮਿਰਤਕ ਕਾ ਕਿਆ ਘਟਿ ਜਾਈ ॥੩॥ ...੪॥੪॥੧੨॥”[੧੧੬੦]

੩- “ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਫੇਰਿ ਪਲਟੀਐ ॥ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਣਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤੁੱਲ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਲਈ, ਹਰਿ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁ ਸਰੂਪੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ (ਨਿੱਜੀ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਤੇ) ਪਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਮਾਲਕੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਬੀੜ ਨੂੰ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਮਝਦਿਆਂ ਇਕ ਸਾਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਹਕੂਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤ ਬਣਾਈ ਰਖਣੀ ਗੁਰੂਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਣ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਪਰ ੧੮ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਉਲਟਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਰਕ੍ਰਮਾ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਈ ਤੁਰੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅਛੇਪਲੇ ਹੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਦਾ ਅਜੇਹਾ ਅਨੁਭਵ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇਸ ਵਿਦੇਸ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਬਦਨਾਮੀਆਂ ਭਰੇ ਭਾਣੇ ਵਚਤਣੇ ਸਾਡਾ ਦੁਰਭਾਗ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੇਜ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਜੋਕੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਲ੍ਹੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਬਿਗਲ ਹੀ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ?

ਵੰਨਗੀ ਵਜੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕਾ:-

ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੈ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਦੂਜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵਿਹੜੇ (Complex) ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ "ਬਹੁਸਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਵੀ ਵੈਸਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ?

ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ:-

(ੳ)- ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਇਤਹਾਸ ਦੀ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਕਿ, ਬਾਲ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਜਗਤ ਦੇ ਬਣ ਬੈਠੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੁਰੂ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਨਾਲ ਨਿਭਨ ਵਾਲੇ ਜਨੇਊ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਹਥਾਂ ਦਾ ਵੱਟਿਆ ਸੂਤ ਦੇ ਧਾਗੇ ਦਾ ਨਾਸਵੰਤ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਰਗ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਗਯਾਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਬਟਾਲੇ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਧ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਫਲ ਯਤਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਹਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਿੱਪੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਚੇਚਾ ਰੰਜ ਇਸ ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ, ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਰਹਿਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੰਪਟੀ ਐਸਪ੍ਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸੇਮੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਲਹੂ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਸ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਅਥਾਹ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਮੁਯਾਦਾ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਰਹੀ ਪਾਵਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਖੋਟ ਰਲਾ ਕੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅਨਾਰਥ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਕਰ ਲਿਆ। ਸੁਜਾਨ ਪੰਚਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਜਦ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਦੁਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਬਿੱਪਰ ਕੁਟਲਤਾ ਭਰੇ ਸਬਰ ਨਾਲ ਯੋਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਦੜ ਵੱਟ ਬੈਠਾ। ੧੭੦੮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਮਾਲਕੀ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾ ਜਾਣ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵੈਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਾਂਸੀ ਵਿਖੇ ਸਿਰ ਜੋੜ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਨਿਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ।

ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਅਹੰਕਾਰੇ ਹੋਏ, ਤੁਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜਨ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਡੇ ਗਿਆਤਾ, ਇਸ ਬਿੱਪੂ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਉਸ ਵਿਚੋਂ "ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬" ਗ੍ਰੰਥ ਅਜੇਹੀ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚਲੀ ਹਰ ਇਕ ਗਾਥਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਥਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ/ਹੈ। ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਏਠ ਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਰਚਨਾ ਕਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ-"ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਇੱਕ ਜੇਠ ੧੭੭੪ ਬਿ: ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਤੇ ੨੨ ਦਿਨ ਸਾਵਣ ਬਤੀਤਿਆਂ ੧੭੭੫ ਬਿ: ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ"। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਨੇ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਨ ੧੭੧੮ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣ ਦੇ ੧੦ ਸਾਲਾਂ ਦੇ) ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਰੂਪ, ਉਦਾਸੀ ਨਿਰਮਲੇ ਅਥਵਾ ਮਹੰਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲ ਪੁਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਏਹੀ ਟੋਲਾ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਣੀ ਯੋਜਨਾਂ ਅਧੀਨ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ

ਭੇਖ ਵਿੱਚ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਸੰਭਾਲੂ ਤੇ ਸੰਚਾਲਕ ਆ ਬਣਿਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬੇਪਛਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਇਹ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਗ੍ਰੰਥ, ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਅਮੋਘ ਬਾਣ ਸੀ। ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਗੁਸੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਲੋਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਵਿਚਿਆ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਲੋਂ ਕੋਰਾਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪਰਥ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਉਚੇਚੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਅਤੀਤ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ)

ਆਪੇ ਹੀ ਆ ਬਣੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ-ਆਗੂ ਮਹੰਤ ਬਿੱਪੂ ਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀ ਯੋਜਨਾ ਬੱਧ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਅਨਰਥ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਲੀ ਗੁਰਮਤਿ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੰਥਕ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਵੇਖੋ ਕਿ, ਅਜੋਕੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਮੋਹਰੇ ਦੀ ਗੱਦਲ ਉਸੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਂ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਗ੍ਰੰਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਸ਼ੀਲ ਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਧਰਮਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ-" ਇੰਜ ਪਰਤੀਤਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ (ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ?) ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ, ਪੱਥਰ ਛਾਪੇ ਦੀਆਂ ਪਰਤੀਆਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਖ਼ਾਨੇ ਦੇ ਮੋਟੇ ਟਾਈਪ ਵਿਚ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਛਪੀਆਂ- " ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ੧੮ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਡੇ ਆਚਰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਥਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਾਤੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਜੋਕਾ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਉਸੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਭ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕਾ ਧਰਮ ਆਗੂ ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਵਟਾਇਆ ਹੋਇਆ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ੧੮੨੧ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਕੁਰਾਬਾਨੀ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸੈਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਖੋਰਾ ਲਾਈ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵੈਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਖੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪੂਰਨ ਗਿਆਤਾ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੋਚਾਂ ਵਾਲੇ ਸੁਹਿਰਦ ਗੁਰਮੁਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਸੌਂਪਿਆ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਧਰਮ ਆਗੂ-ਰੂਪ ਇਨ੍ਹਾਂ Supreme ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਪਾਵਨ ਤਖ਼ਤਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਨੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਤੁਰਭੁਜੀ ਕਥਿਤ ਰੱਬ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਆ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣੀ ਹੈ।

(ੲ) ਕੀ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਹੋਣ ਲਿਖੀਆਂ ਸਚਾਈਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?:-

(੧)- ਕਿ, ਸ਼੍ਰੋ:ਗੁ: ਪੁ: ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੋਲ ੧੭੦੮ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਇਤਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਨਾ ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਅਥਵਾ ਨਾ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਾਮ ਪਤੇ ਵਾਲੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਅਜੇਹੀ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਜੀ ਦੀ ਬਨਾਵਟ (Design) ਅਤੇ ਨੀਹ ਪੱਥਰ ਰਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟੋਹ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ?

(੨)- ਕਿ, ਆਪਣਾ ਇਤਹਾਸ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਹੀਠੇ ਸਾਡੇ ਕੇਂਦਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦ ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ (Despot) ਹਾਕਮਾਂ ਕੋਲ (ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ) ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ?

(੩)-ਕਿ, "ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸਭਾ ਵਿਛਾਇ ॥੧॥" ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਾਕਾਰ ਕਰਤਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਤੱਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਇਕੋ ਪਾਸੇ ਸੜਕ ਰੂਪ ਪੁਲ ਵਾਲ ਅਜੋਕਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਜੀ, ਚਤੁਰਭੁਜੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਰੱਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਣਵਾਉਣ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਉਸੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਰ ਰੀਣ ਮਾਤਰ ਵੀ ਸਬੂਤ ਸਾਡੀ ਸਿਰਮੋਰ

ਜਥੇਦਾਰੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪੀਰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਰਖਾਇਆ ਸੀ ?

(੪)- ਕਿ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਲਈ ਕੋਠੜੀ ਭਾਵ ਅਜੋਕਾ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀਆਂ ਸਹਿਤ ਚਤੁਰ ਭੁਜੀ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਬਣਵਾਇਆ ਹੋਣ ਦਾ ਸਾਖਸ਼ੀ ਵੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪ: ੬ ਹੀ ਹੈ ?

(੫)- ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਘਿਉ ਦੀ ਜੋਤ ਜਗਨੀ, ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜਿਸ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀਵਾਨਹਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਖਾਂ ਘੜਿਆਲਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਢੰਗ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਸਰਾਬੇ ਨਾਲ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਲਈ ਲੈ ਜਾਣਾ (ਭਾਵ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਭਰੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਨਿਤ ਪੂਰਨੇ ?), ਫਰਸ਼ ਦਾ (ਦੁੱਧ ਨਾਲ) ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਿੰਤ ਨਵੇਂ ਬਸਤਰ ਪਾਉਣੇ, ਸਵੇਰੇ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੇਵਲ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਚੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਗਾਇਨ ਆਰੰਭ ਕਰਨਾ, (ਮਹਾਰਾਜੇ ਅਥਵਾ, ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਈ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਯਾਦਾ ?) ਦੇ ਘੜੀਆਂ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦ ਸਾਹਿਬ ਲਿਆਉਣਾ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾ ਲੈਣਾ, (ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ, ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਇਸ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਪੈਂਡੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੁਯਾਦਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ?), ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਣਾ, ਰਾਤ ਦੇ ੯ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਾਨੜੇ ਰਾਗ ਦਿਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚੌਕੀ ਨਿਕਲਣੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ, ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇਤਹਾਸ, ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾ, ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਪੂਜਾ ਆਦਿ, ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ (ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ) ਮਰਯਾਦਾ ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾ:੬ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਜੇ ਕਿ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(ਸ) ਜਦ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਸਿੱਧ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮੁਯਾਦਾ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮੁਯਾਦਾ ਕਹਿਣਾ ਜਥੇਦਾਰੀ ਨੇ ਪਾਪ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੰਨ ਰਖਿਆ ਹੈ ਜੀ ?

(ਹ) ਕਿ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮੁਯਾਦਾ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਕੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਨਿਸਫਲ ਬਣ ਜਾਵੇ ? ਗੁਰੂ ਸਰੂਪਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਧਾ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕੀ ਇਹ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ ?

(ਕ) ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ Title page ਤੇ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕੀ, ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਜਨੀਕ ਕੌਣ ਹੈ, ਨਾਸਵੰਤ ਮਨੁਖੀ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਇਮਾਰਤਾਂ (Buildings), ਕਿ ਜਾਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਨੁਪਮ ਤੇ ਨੀਤ ਨਵੇਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਧਿ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ? ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਔੜੇ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਜੇ ਗਰਮੁਖਤਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨਮੁਖਤਾਈ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹੋਗੇ ਜੀ ?

ਅੰਧਾ ਆਗੂ ਜੇ ਬੀਐ ਕਿਉ ਪਾਧਰ ਜਾਣੈ ॥ ਆਪਿ ਮੁਸੈ ਮਤਿ ਹੋਛੀਐ ਕਿਉ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣੈ ॥ ਕਿਉ ਰਾਹਿ ਜਾਵੈ

ਮਹਲ ਪਾਵੈ ਅੰਧ ਕੀ ਮਤਿ ਅੰਧਲੀ ॥ ਵਿਣੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਅੰਧੁ ਬੂਝੈ ਧੰਧਲੀ ॥ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ਚਾਨਣੁ

ਚਾਉ ਉਪਜੈ ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਕਾ ਮਨਿ ਵਸੈ ॥ ਕਰ ਜੋੜਿ ਗੁਰ ਪਹਿ ਕਰਿ ਬਿਨੰਤੀ ਰਾਹੁ ਪਾਧਰੁ ਗੁਰੁ ਦਸੈ ॥੬॥(੬੬੨)

"ਰਾਹੁ ਪਾਧਰੁ ਗੁਰੁ ਦਸੈ" ਬਚਨ ਅਟਲਾਧੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗੇ ਤੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਿਧੇ ਰਸਤਿਆ ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਰਨਗੇ ਜੀ ?

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ ਰੂਪ ਜੋਦੜੀ- ੨੬ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਲਈ ਪੁਜ ਸਕਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਡੀ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਸਦੀਕੀ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮਿਤੀ ੨ ਅਗਸਤ ੨੦੦੩ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ

ਸੀ। ਪਰ ਉੱਤਰ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟੈਲੀ ਫ਼ੂਨ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਾਈ ਕਿ ਦਾਸ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁਣ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈ ਹੋ ਕੇ ਦਾਸ ਭਾਰਤ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਕਤੂਬਰ ੨੦੦੩ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਛਪੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੰਧ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸੱਚ ਦੇ ਥਾਂ ਝੂਠ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਦਾਸ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਨਿਰੋਲ ਵਧੀਕੀ ਤੋਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪਈ ਪਾਟੇ ਪਾਤ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰਛਾਇਆ ਹੋਣ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਰਤੀ ਘਾਲਣਾ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੁਭ ਗੁਣਾ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਬਣ ਕੇ ਮੁੜ ਰਾਜਭਾਗ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਾਲ ਘਾਲੀ ਸੀ। ਸੋ ਜੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਭਰੇ ਉਸ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹੀ ਨਿਰਣੇ ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਿਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਕੜਵਾਹਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਹਿਤ ਦਾਸ ਹਰ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਬਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਮਾਣਾ ਦਾਸਰਾ ਦਾਤਾਰ ਜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਉਚੇਰੀ ਮਿਹਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਥਾਂ (ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੬ ਪੁਸਤਕ ਅਧਿਆਇ ੮ ਵਿਚ ਗਾਥਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆ ਬਣੇ ਕਥਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ-"ਜਬ ਲਗ ਤੁਮ ਦਿਹ ਧਾਰ ਸੁਗਵੇ ॥ ਤਬ ਲਗ ਤੁਮ ਯਾਂ ਪਰ ਛਬਿ ਪਾਵੇ। ਪਛੇ ਸਸਤਰ ਰੂਪ ਮੋਹਿ ਜਾਨੈ ॥ ਮਮ ਪੂਜਾ ਕੀ ਇਹ ਠਾਂ ਮਾਨੈ ॥") ਸਸਤਰਾਂ ਰੂਪ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੀ ਕਚੈਹਰੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਦਾਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤਕ ਦਾ ਸਫਰ ਦੀ ਖੋਚਲ ਝੱਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਉਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸੱਜਣ ਉਚੇਚੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਸੋ ਜੇ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋ ਸਕਣ ਤਾਂ ਦਾਸਰਾ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਲਵਾੜਾ, ਵਕੀਲ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਅਥਵਾ ਡ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੇਤ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ, ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੇ ਨੇਤੂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੱਜਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਮੰਜੀ (ਸਾਹਿਬ) ਗੁਰੂਦਆਰੇ ਜੀ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਤਰਕਾਰਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਦਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ-"ਹੋਇ ਇਕਤੁ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥" ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਨ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਸ ਸਾਰਿਆਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਜਣਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲ੍ਹਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾਂ ਬਚਨ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਤੋਂ ਖਿਮਾ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਉਸ ਬਚਨ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਤਰੰਤ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਮਟਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਾਸ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਲਈ ਸੁਖਾਂਵਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਦਾਸ ਹੋਰ ਵੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਹੈ; ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਪੂੜ:-ਦਾਸਰਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਿਤੀ ੧੫ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੪

*****

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਦਰਦ ਭਰੀ ਚਿੱਠੀ

ਨੌਜਵਾਨ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ Buner (N.W.F.P)
(Tel: 92-938-410530)

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ!
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥
ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਹੈ ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬੇ ਸਰਹਦ (N.W.F.P) ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਦਸਵੀਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ 15 ਸਾਲ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਆਪ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ:-

ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਸਾਂ, ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਤੇ ਭਰਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਾਂ। ਮੈਨੇ ਘਰ ਤੋਂ, ਪਰਾਈਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ, ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ, ਗੁਟਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਗ

ਫਾਤ ਕੇ ਗੰਦੀ ਨਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ, ਪਰਾਈ ਮੁੰਗਫਲੀ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਜਲਾਈਆਂ ਆਇਆਂ। ਪਰ ਕਰਨੀ ਰੱਬ ਦੀ! ਇੱਕ ਦਿਨ “ਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾੜੀ”(ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਪੜ੍ਹੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਇਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਆਹਿਸਤਾ-ਆਹਿਸਤਾ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਚੋਰੀ ਘਟਾਈ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਜਾ ਦੇਵਨ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਿੱਖ ਸਜਣ ਲਈ ਬਾਗ ਗਿਆ(ਭੱਜ ਗਿਆ) ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਚਲਾ ਗਿਆ ਲੋਕਨ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਾਰਿਆ ਪੀਟਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸਜਣ ਲਈ ਬਾਗਿਆ(ਭੱਜਿਆ) ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਨ 2002 ਵਿੱਚ “ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ” ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਫਿਰ ਮੈਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੀ ਦਾਖਲਾ ਲਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਤਾਲੁਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰਾਣਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਮੈਨੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਈ.ਮੇਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਫ੍ਰੀ ਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾੜੀ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ, ਮਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਜਦ ਪਹਿਲੀ “ਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾੜੀ” 18 ਜਨਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਤੇ ਮਨ ਓਦੋਂ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾ ਕੋਰਸ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ! ਮੈਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਆਰੀ ਚੋਂ 700 ਵਿੱਚੋਂ 654 ਔਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਬੈਰ ਮੈਂ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਜਿਆ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਖੁਵਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਲਿਟਰੇਚਰ ਤੇ ਟੋਪਾਂ ਆਦਿ ਹੋਣ ਸੋ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੂਰਜ ਇਥੇ ਵੀ ਚਮਕ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਿਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਟੋਪਾਂ ਤੇ ਲਿਟਰੇਚਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਦੋਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾ ਕੋਰਸ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ “Sikh Missionary College” ਖੋਲ੍ਹ ਲਵਾਂ। ਮੇਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਬੜਾ ਚਾਅ ਹੈ, ਸੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਚੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੰਗਵਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਮੈਨੇ ਕਿਸੀ ਦੇ ਘਰੋਂ “ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ” ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਨੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ ਮੰਗਵਾਈ ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ ਮੰਗਵਾਣੇ ਦੀ ਲੜੀ ਸਟਾਰਟ ਹੋ ਗਈ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ 5-6 ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤੂੰਨੇ ਪੜ੍ਹ ਲੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੋਰ ਆਉਣੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੀ ਦੇ ਹੱਥ ਭੇਜਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲ ਪੱਤਰ ਭੇਜਾਂ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਵੱਲ, ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸੋਚਿਆ। ਫਰ ਮੁਸੀਬਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ “ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ” ਮੈਨੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਨ 1998, 99, ਅਤੇ 2000 ਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀਆਂ ਵੱਲ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੰਨ 2003 ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਮੈਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਹੀ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ(2003) ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਭਾਈ ਨੇ “ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ” ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਂ “ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ” ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਰਚ 2002 ਦੀ ਸੀ, ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਔਕ ਵਿੱਚ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਨਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੈਬ-ਸਾਈਟ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ 10 ਔਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਆਖਰੀ ਔਕ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਹਥਲਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ-ਬਾਬਾ ਜੀ! ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ “ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਰੋਪੜ” ਤੋਂ ਫ੍ਰੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਸਲਾਂ ਲਈ ਭੇਜੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦੱਸ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੇਹੱਦ ਗਰੀਬ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਸੋ ਮੈਨੂੰ “ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੇਧਾਂ” ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇਹ ਪਰਚਾ ਭੇਜਦੇ ਰਹੋ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟ ਦਾਖਲਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਣ ਸਕਾਂ। ਮੈਨੂੰ “Sikh Missionary College-Ludhiana” ਹਰ ਚੀਜ਼ ਫ੍ਰੀ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਸਾਂ ਪਾਸੋਂ ਭੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਦੋ ਸਾਲਾ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਭੀ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਮੈਂ ਭਰ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲ ਭੇਜ ਦਿਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ Sikh Missionary College(Ludhiana) and Gurmat Missionary College(Ropar) ਦਾ ਕੋਰਸ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ।

ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਹਨ ਮਹੀਨੇ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਕੈਲੰਡਰ, ਕੈਸਟਾਂ ਆਦਿ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜਰੂਰ ਭੇਜਿਆ ਕਰੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੀ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਜਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੀ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੀ ਦਾਖਲਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵੋ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਫ੍ਰੀ ਟੋਪਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਦਿ ਭੇਜੇ।

ਮੈਨੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਯੂ.ਕੇ., ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਈਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਾਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਤੇ ਨਾਂ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਆਦਿ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾਂ ਦੇਵੋ। ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਭੇਜਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜਵਾਬ ਜਰੂਰ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੰਬੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੰਟਰੀ ਕੋਡ 92 ਮਿਲਾ ਕੇ ਏਰੀਆ ਕੋਡ 938 ਅਤੇ ਫੋਨ ਨੰ: 410530 ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟਾਈਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ 1:00 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰਾਤ ਦੇ ਵਕਤ 9 ਤੋਂ 9:30 ਇਹ ਨੰ: 92-938-410456 ਮਿਲਾ ਕੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੇਰਾ ਈ. ਮੇਲ ਪਤਾ ਇਹ ਹੈ: anoopsingh@yahoo.com ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ:-

Anoop Singh, V.P.O---Ghurghushto, Via---Swabi Disstt.---BUNER (N.W.F.P.) PAKISTAN.

ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਜਰੂਰ ਦੇਣਾ। ਖ਼ਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਭੁੱਲ-ਚੁੱਕ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਖ਼ਤ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀਆਂ ਵੱਲ 24-11-2003 ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਣਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਜਰੂਰ ਕਰੋ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ(ਪੁੱਤਰ),

ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ

*****

ਅਕਾਲਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲਬੁੰਗਾ

ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਤ ੧੬੬੫ (ਸੰਨ ੧੬੦੮) ਵਿਚ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਕਾਲਬੁੰਗਾ (ਮੌਜੂਦਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ) ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਬੁੰਗਾ ਜ਼ਮਿਨ ਸੀ ਪੰਥ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਤਾਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਨਾ ਵਰਤ ਸਕਣ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਨਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਉਭਰ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਠੂ ‘ਜਥੇਦਾਰ’ ਜਾਂ ‘ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ’ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰਜੋਗ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿੱਤ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ।

ਇਸਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਲ ਕਿ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ‘ਅਕਾਲ ਤਖਤ’ ਜਾਂ ‘ਅਕਾਲਤਖਤ ਸਾਹਿਬ’ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਹਾਂ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਥੇ ਤਖਤ ਲਗਾ ਕੇ, ਦੋ ਵੱਕਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ‘ਅਕਾਲ ਤਖਤ’ ਤਾਂ ਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ

ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ। ਬਿਲਡਿੰਗ ਤਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਗਲ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਉਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿੱਪਰੇ ਵੀ 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ' ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹਨ- ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ-ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਮਾਰੂਬਲਾਂ ਅਤੇ ਛੰਬਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ- ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ, ਕੋਈ ਮਨੁਖ ਜਾਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਂ ਉਪਰ ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਕੇਵਲ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੂਪ 'ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦਾ। ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਂਦੇ ਹਨ? ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ।

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਧੀਨ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਅਗਵਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਚਾਨਕ 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ' ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉਪਰ 'ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੀ ਅਸਲੀ ਤਖਤ 'ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਪਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਚਲਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਇਮ ਇਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੰਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ ਖੋਰੂ ਖੋਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਕ੍ਰਿਟਿਕ ਚਾਲ ਚਲੀ ਗਈ।

ਕਦੇ ਗੁਰੂਡੰਮ ਅਤੇ ਡੋਹਰੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਠੋਕੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਦਾਲ ਨਹੀਂ ਗਲੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ੧੮ ਮਾਰਚ ੧੮੮੭ ਨੂੰ, ਪ੍ਰੋ: ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਆਰੰਭ ਇਥੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਕਦੇ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਜਹਾਜ਼ (ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼) ਦੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ "ਐਂਟੀ ਨੈਸ਼ਨਲ" ਅਤੇ "ਐਂਟੀ ਸਿਖ" ਦੇ 'ਖਿਤਾਬ' ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਦੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ। ਕਦੇ ਕਾਤਿਲ-ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਜ਼ਰ ਖਰੀਦ ਜਥੇਦਾਰ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 'ਸਿਰੋਪ' ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਇਸੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਲਵਾਇਆ ਗਿਆ 'ਤੂੰ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ-ਤੂੰ ਸਮੇਂਕਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਉਹ ਸਭ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿ-ਤਾਂ ਵੀ ਕੀ ਹੋਇਆ ਪਰ ਤੂੰ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ'। ਇਥੋਂ ਹੀ ਗਾਜ਼ ਡਿੱਗੀ ਤਾਂ ਪੰਥ ਦੀ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਬਾਲਾ ਉਪਰ ਅਤੇ ਹੁਨ ਪੰਥ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਾਜ਼ ਹਸਤੀ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਜੀ ਉਪਰ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ "ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ" ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਜਦੋਂ ਜੀਅ ਆਇਆ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਤਾਂ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਜਥੇਦਾਰ, ਦੂਜੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ 'ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ- ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ' ਜਿਹੜਾ ਹੁਕਮ ਉਪਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਕਾ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪਨੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਮੇਜ਼ਾਂ-ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਸਟੰਟ ਛੇਕ ਕੇ ਦੋ-ਫਾੜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ 'ਫਛੋ' ਤੋਂ 'ਜਥੇਦਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇਂ ਇਸ਼ੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ 'ਲਵ-ਕੁਸ਼' ਦੀ ਉਲਾਦ ਗਰਦਾਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਨਾਲ 'ਵੀਡਿਓ ਟਾਕ' ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਦੌੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਡਰਾਮੇ ਕੇਵਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਨ।

ਆਖਿਰ ਇਹਨਾਂ 'ਜਥੇਦਾਰਾਂ' ਜਾਂ 'ਗੁੰਬੀਆਂ' ਪਾਸ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹੋ ਜਹੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ' ਵਾਲਾ ਹੱਕ ਆਇਆ ਕਿਥੋਂ? ਇਹ ਹੱਕ ਨਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ 'ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ' ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ੧੯੨੫' ਨੇ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਲੋਕ ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੱਕ ਦੀ ਵਰਤ ਕਿਥੋਂ ਰਹੇ ਹਨ? ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਵਾਧੂ 'ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ' ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ? ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਹਸਰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ 'ਅਜ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਕਲ ਵਾਪਿਸ' ਦੀ ਖੇਡ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੀਆਂ ਲਿਖਿਤਾਂ ਅਜ ਵੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧੜਾਧੜ ਵਿੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਤਿਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਅਜ ਵੀ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਡਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਖਿਰ 'ਗੁਰੂ ਕਾ ਪੰਥ' ਕਿਸੇ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁੰਬੀ ਜਾਂ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਦੀ ਨਿਜੀ ਜਾਗੀਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ 'ਪੰਥ' ਅਜ ਵੀ 'ਗੁਰੂ ਕਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਰਵੇਗਾ ਵੀ 'ਗੁਰੂ ਕਾ' ਹੀ।

ਸਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ (ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ) ਦਾ ਸਦਾ ਤੋਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਿਗਰਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਬਰਾਹ ਜਾਂ ਕੋਅਰਟੋਕਰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ "ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ"। ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਕਿ ਅਰੰਭ ਵਿਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ, ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਸਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਬਣੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ੧੨ ਅਕਤੂਬਰ ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ, ਸਾਰੇ ਪੁਜਾਰੀ 'ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ' ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ ਤਾਂ ੨੫ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿਗਰਾਨ ਜੱਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਚਰ ਨੂੰ, ਉਸ ਜੱਥੇ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਸੱਜਣ ਵੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਜੱਥੇ ਦਾ ਹੀ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸੀ- ਅਕਾਲਬੁੰਗੇ ਜਾਂ ਅਕਾਲਤਖਤ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਰਾਸ ਆ ਗਿਆ ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਜ ਸਿਰਤੋੜ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪ ਨੂੰ-ਗੁਰੂ ਕੇ ਲਾਡਲੇ ਪੰਥ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜਿਸਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ

*****

ਵਿਅੰਗ

ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿਆ ਕਰਿ ਕਰਿ ਲੰਬੇ ਹਾਥ।

ਅਜੇ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘਾਤ ਕਰਕੇ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਖਤਮ ਨਹੀ ਸੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਐਡੀਟਰ ਸ੍ਰ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਉਠਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸਖਤ ਚਿੰਠੀ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਕੁਰਖਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ। ਇਸ ਚਿੰਠੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਦੋਸ਼ ਹੀ ਨਹੀ ਲਗਾਏ ਸਗੋਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਭੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

ਅਗੋਂ ਸਿਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਹਿਲੇ ਤੇ ਦਹਿਲਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਪੂਰੇ 12 ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਾਰੇ ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਿਨ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਦਿਕਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੁਆਬੀ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਢੁਕਵੀਆਂ ਚਿੰਠੀਆਂ ਬੁੱਧੀ ਜੀਵੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਫੰਬਕ ਹਿੰਤੂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਭੀ ਪਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਿਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਚਿੰਠੀਆਂ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਦੀ ਚਿੰਠੀ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ

ਸੁਣ ਭੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਆਈਆਂ, ਪਈ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਵਾਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਖੁੰਨ ਪੀਂਦਾ ਹੈਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਰਸਾਲਾ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਭੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਆਗੂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਖੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਜੁੱਬਾਂ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ "ਲਾਂਬਾ" ਦਾ ਰਸਾਲਾ ਵਿਕਣੇ ਹਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੇਪਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਲੇਮਾਣਸ ਸਿੱਖ ਦਾ ਆਟਾ ਲੁਣ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਛੋਛਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਤੂੰ। ਹੋਰ ਕੀ-ਕੀ ਗਿਣਾਵਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਵਿਚਾਰੇ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਦਿਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਤੈਂ ਵਲੂੰਦ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵਿਚਾਰੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣੀ ਤੇ ਦਬਾਅ ਖੋਲੇ ਆ ਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਬੱਚੁ ਬੰਦੇ ਦਾ

ਪੁੱਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜਾ ਚਾਹਟਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 22, 2003 ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ ਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੀ ਉਹ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਕੋਤਵਾਲ

ਸਿਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੁਵਾਬ

ਫਿਟੇ ਮੂੰਹ ਗੁੰਝੀਆ! ਇਹ ਕੀ ਜ਼ਬਲੀ ਕੱਢ ਮਾਰੀ ਤੈਂ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਭੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਜਰੂਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਸਵਾਏ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਸਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕੋਤਵਾਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸੱਦਾ ਅਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਥ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਕੋਤਵਾਲੀ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੋਤਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਦੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ? ਸੱਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਮਤਾ ਭੀ ਭੇਜ ਦੇਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਮੌਥੇ ਲਾ ਕੇ ਜਰੂਰ ਚੁਮਣਾ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਰਬਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਛੱਡੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਨਿਤ ਨਇਆਂ ਰਬਵਾਨ ਆਪਣੇ ਕੂੜ ਦੇ ਰੱਥ ਲਈ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਸਿਰਦਾਰ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾਂ ਜੀ ਤੇ ਹੱਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਰਬਵਾਨ ਸੀ ਤੁਹਾਡਾ, ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਤੇ ਚੜਾਈ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੂੜ ਰੂਪੀ ਰਥ ਦੇ ਰਬਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਲਾਂਬਾ ਜੀ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਦਾ ਗੁੰਝੀ ਤੇਰੀ ਚਮਚਾਗਿਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਮੇਰੇ ਵਾਰੇ ਆਵੇ, ਬਿਨਾ ਪੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਤੂੰ ਇਹ ਪੰਥਕ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੀ ਘੋਰ ਅਲੰਗਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਤੈਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਜਰੂਰ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਬਾਜ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਏ ਮੁਰਖ! ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਇਕੱਲਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੋਰ ਕਿਨੇ ਹੀ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਸੈਮੀਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੋ ਗੁੰਝਾਂ “ਗੁਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 6” ਤੇ “ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ” ਦੇ ਬਰਖਿਲਾਫ ਪਰਚੇ ਪੜਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਪੁੱਛ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਲੇ ਚੋਰ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਓਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਤੇਰੀ ਭੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ। ਕਦੀ ਤੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈਂ ਕਦੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਬੋਲੀ ਵਰਤ ਕੇ ਕੋਤਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਮੁਕਦੀ ਕਰਾਂ! ਭਾਈ ਮੈਂ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਤੇ ਉਮਰ ਦਾ ਕਾਲੇ ਅਫਗਾਨੇ ਵਰਗਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਹੀਂ। ਜਾ ਲਾ ਲੈ ਜੋਰ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਤੇਰੀ ਬੇਕਨੂੰਨੀ ਕੋਤਵਾਲੀ। ਤੇਰਾ ਡਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਾਂਗਾ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਜੇ ਭੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਿਆ ਆਪਣਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈ ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਦੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਸਦਾ, ਹੂੰਹ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਨ ਦੇਉਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋਗਾ ਤਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਭੀ ਭਲਾ, ਤੇਰਾ ਭੀ ਭਲਾ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੀ ਭਲਾ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ

*****

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਣ ਹੀ ਅਜੋਕੇ ਸਿਖ ਸੰਕਟ ਦਾ ਨਿਰੋਆ ਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਹੈ!

ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸੰਸਥਾ ‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ’ ਵਲੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ‘ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ’ ਦੇ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ‘ਜਥੇਦਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ’ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੁ ਕਿਸੇ ਸਰਬਸਾਂਝੀ ਪੰਥਕ ਜੁਗਤਿ ਦੁਆਰਾ, ਸਰਬਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਨਿਗਾਹਬਾਨ/ਜਥੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। *ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਹ ਉਦਮ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਥਾਨ ‘ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ (ਬੁੰਗਾ) ਤਖਤ’ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਾਹਕਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੰਥਕ-ਚੇਤਨਾ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰਥਿਕ ਉਤਰ ਚੁੱਛਣ ਤੇ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲਭਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਉੱਜਲੇ ਭਵਿਖ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਭੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਲਗਭਗ ੨੨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੰਥ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਟਕਰਾ-ਮਈ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪੰਥ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀ-ਜੀਵੀ ਤੇ ਨਿਰੋਆ ਅੰਗ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ

ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਰਬਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ/ਜਥੇਦਾਰ’ ਦੀ ਢੂੰਡ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਇਤਹਾਸ ਨੂੰ ਵਾਚਿਆਂ, ਭਾਵ, ੧੯੨੬ ਤੋਂ ੧੯੭੬ ਤੱਕ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪੜਚੋਲਿਆਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਟਕਰਾਉ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਚਿੰਤਾ-ਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥੇ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਕ ਫੈਸਲੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਮੰਥਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਥਕ ਵਿਧਾਨ ‘ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ’ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਮਰਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਅਥਵਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥੇ ਅਥਵਾ, ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਭੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ‘ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ’ ਦਾ ਸੰਬੋਧਨੀ ਪਦ ਅਤੇ ‘ਜਥੇਦਾਰ’ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਗੁਰਮਤਾ ਜਾਂ ਮਤਾ ਕਰਕੇ ਅਥਵਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਵਿਚ ਉਲੀਕੀ ਪੰਥਕ ਰਹਿਣੀ ਦੇ ਚੈਪਟਰ ਵਿਚ ‘ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

(ੳ) ਗੁਰਮਤਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਹੋਣ, ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਦਵੀ, ਬੀੜ ਦੀ ਨਿਰੋਲਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ, ਪੰਥ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਆਦਿ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ (ਧਾਰਮਿਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਸਮਾਜਕ, ਪੁਲੀਟੀਕਲ) ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਕੇਵਲ ਮਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਇਹ ਗੁਰਮਤਾ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੇਵਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥਾ ਜਾਂ ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਇਕੱਠ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

‘ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ’ ਵਲੋਂ ੧੯੮੨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ, ੧੯੭੬ ਤੱਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਇਤਹਾਸ, ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਮਤੇ ਅਥਵਾ ਮਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤ ਜਥੇਦਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ‘ਹੈਡ-ਮਨਿਸਟਰਜ਼’ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਵਿਖੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਧਾਰਨ ਮਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੋਟਿੰਗ ਭੀ ਕਰਾ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ‘ਗੁਰਮਤੇ’ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਭੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ‘ਗੁਰਮਤਾ’ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ‘ਗੁਰਮਤੇ’ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰਸਿਖ ਦੀ ਰਾਇ ਵਖਰੀ ਹੋਣੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਥੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਲਈ ਮੰਨਣਾ ਭੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੋਰ ਭੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਨਾਉਣ ਹਿੱਤ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ, ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਤੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਦੇ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸੁਚੱਜਾ ਢੰਗ ਅਪਨਾਇਆਂ ਭੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਚੀਦਾ ਮਸਲਾ ਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ‘ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ’ ਦੇ ਪਾਸ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਜੁ ਉਹ ਮਤਾ, ‘ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚਲੀ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਰਾਇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਅਗਲੀ ਜਨਰਲ ਇਕਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਗੁਰਮਤੀ ਜੁਗਤਿ ਰਾਹੀਂ ਜਦ ਕੋਈ ਐਸਾ ਗੁਰਮਤਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ‘ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ (ਬੁੰਗਾ) ਤਖਤ’

ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਮੁਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾਦਾਰ'(ਜਥੇਦਾਰ) ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਸ 'ਗੁਰਮਤੇ'(ਹੁਕਮਨਾਮੇ) ਨੂੰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਬਾਰੇ, ਜੂਨ ੧੯੩੬ ਨੂੰ ਹੋਈ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਇਕਤਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਣ: “ **ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤ੍ਰ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ, ਪਿਛਲੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁਛਣੀ, ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਇਹੋ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ**”। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿਛੋਂ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਜੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੁੱਲ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਭੀ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਉਜ਼ਰ (ਔਬਜੈਕਸ਼ਨ) ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪੰਥ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿ ਇਕੱਠ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥੇ ਦੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾਲਸਈ-ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੇਵਲ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ-ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਰਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਜਥੇਦਾਰ) ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿ ਇਕੱਠ ਦਾ ਇੱਕ ਵੋਟ ਰਹਿਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਪਰ, ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਮੁਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ (ਸਪੋਕਸਮੈਨ) ਹੋਣ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰਾਜਸੀਕਰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿਤੀ, ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਹਿਤਾਂ ਤੇ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਰਖਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਹੋਰ ਉਲਝਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਂਦਿਆਂ 'ਗੁਰਮਤਾ' ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕੱਲੇ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਜਣਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ, ਜੋ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਇੱਕ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਏ ਹਨ।

ਪਰ, ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਭੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕੌਮੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਐਸੀ ਹੈ, ਜੈਸੀ ਕਿ ਪਰੇ ਭਗਤੀ ਲਹਰ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਬਾਬਾ ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਬ੍ਰਹਮਣ' ਪ੍ਰਧਾਨੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਲੋਕਾਈ ਦਾ 'ਗੁਰੂ' ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਮੰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁਰਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਲੋਕ ਹੈ: **ਕਬੀਰ ਬਾਮਨੁ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਗਤ ਕਾ ਭਗਤਨ ਕਾ ਗੁਰੂ ਨਾਹਿ ॥ ਅਰਥਿ ਉਰਥਿ ਕੈ ਪਚਿ ਮੁਆ ਚਾਰਉ ਬੇਦੁ ਮਾਹਿ ॥ (ਗੁ.ਗ੍ਰੰ.ਪੰਨਾਂ ੧੩੭੨)**

ਸੋ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਨਿਰਣੈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਥ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥਾ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ' ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ' ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਭਾਵੇ। ਤਾਂ ਫਿਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਜਥੇਦਾਰ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਲੀਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲ ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਠਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੌਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕੱਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਂ, ਇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਚੰਗਾ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ, ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮੁਯਾਦਾ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਅਤੇ ਆਚਰਣਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਣਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮੁਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ

ਬੁਲਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ, ਵਿਸ਼ਵ-ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲਾਂ, ਜੇਕਰ ਸਾਰਥਕ ਅਮਲ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਭੀ ਇਸ ਜੁਗਤਿ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸੁਖਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ, ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਨਾਹ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ' ਹੀ ਪੰਥ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਸਰਬ-ਉਚ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਭੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸਾਡਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਵਜੂਦ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਉਹ ਭੀ ਇਸੇ ਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਕੀਤੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭੀ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਸਮਸਿਆ ਜਾਂ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਕੌਸਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਭੀ ਇਸ ਵਲ ਹੀ ਝਾਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਭੀ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਭੀ ਇਸ ਦੀ ਸਲਾਹ, ਸਹਿਯੋਗ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਬਿਨਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਮੁਢਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਈ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਕਿਉਂਕਿ, ਰੇਤਲੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪੱਕੇ ਮਹਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਦੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਲਈ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਕਟ ਦਾ ਤਤਕਾਲੀ ਹਲ ਤਾਂ ਅਜੇ ਇੰਝੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ, ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਤਵ ਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਵਖਰਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਵਖ-ਵਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਪਰ ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕੋਈ ਭੀ ਕੌਮੀ ਐਲਾਨ ਜਾਂ ਅਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਹਤਵ ਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ, ਇਹਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਜਣ ਭੀ ਇਸ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੇਰੇ ਲਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਮੁਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ (ਜਥੇਦਾਰ) ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਫੈਸਲੇ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕਰ ਲਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ, ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਆਦੇਸ਼, ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਦੇ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਭੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਮਤੇ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤੇ ਨੂੰ, ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ 'ਸਰਬਤ ਖਾਲਸੇ' ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ (ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਲਈ, ੧੯੨੯ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਅਵਸ਼ਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਪਾਸੋਂ, ਯੋਜਨਾ ਪਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਐਸੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਭੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸਿੱਖ

ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਸਕੂਲ/ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਸੋ, ਸਾਰੀ ਗਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਣ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦੀ ਹੋਈ, ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਾਰੇ ਮਹਤਵ ਪੂਰਨ ਕੌਮੀ ਫੈਸਲੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹਲ ਹੋ ਸਕਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਭੁਲ-ਚੁਕ ਮੁਆਫ਼। ਪੰਥਕ ਹਿਤੂ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ. ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਹਾਲ, ਨਿਊਯਾਰਕ)

*****

ਸੂਤਕ ਦਾ ਭਰਮ

ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ)

ਕੁਝ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ “ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜਨਮ” ਅਤੇ “ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ’ਤੇ” ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਅਸੁੱਧੀ ਅਥਵਾ ਭਿੱਟ ਮੰਨਣੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਤਕ ਦਾ ਇਹ ਭਰਮ ਬੜਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਭਿੱਟ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਰਸੋਈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਵੱਡਾ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਭਿੱਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਘਰ ਦਾ ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਭਿੱਟ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਘਰ 11, 13, 17 ਅਤੇ 30 ਦਿਨਾਂ (ਵਰਨ ਵੰਡ) ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਭਿੱਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸੂਤਕ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਕੇ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸੂਤਕ ਕਾਰਨ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੱਕਿਆ ਭੋਜਨ ਖਾ ਕੇ ਭਿੱਟ ਜਾਂ ਅਪਵਿੱਤਰ ਨਾ ਬਣ ਜਾਣ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਭਿੱਟ ਵਾਲੇ ਭਰਮ-ਭੂਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਮਾਰ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸੇਧ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਚੀ। ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਣ ਜਾਂ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕਾਰਣ, ਇਹ ਸੂਤਕ ਦਾ ਭਰਮ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਨੇਰਾ ਢੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਬ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ:

ਜੇ ਕਰਿ ਸੂਤਕੁ ਮੰਨੀਐ ਸਭ ਤੈ ਸੂਤਕੁ ਹੋਇ॥
ਗੋਹੇ ਅਤੇ ਲਕੜੀ ਅੰਦਰਿ ਕੀਤਾ ਹੋਇ॥
ਜੇਤੇ ਦਾਣੇ ਅੰਨ ਕੇ ਜੀਆ ਬਾਝੁ ਨ ਕੋਇ॥
ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭੁ ਕੋਇ॥
ਸੂਤਕੁ ਕਿਉ ਕਰਿ ਰਖੀਐ ਸੂਤਕੁ ਪਵੈ ਰਸੋਇ॥
ਨਾਨਕ ਸੂਤਕੁ ਏਵ ਨ ਉਤਰੈ ਗਿਆਨੁ ਉਤਾਰੇ ਧੋਇ॥1॥ (ਪੰ.472)

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਬੜਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਘੁਣ, ਸਿਉਂਕ, ਕੀੜੀਆਂ ਆਦਿ ਅਤੇ ਗੋਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਟ-ਪਤੰਗ, ਆਦਿ ਵੀ ਜੀਵ ਹਨ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਨਾਜ-ਦਾਣਿਆਂ ਭਾਵ ਬਨਾਸਪਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੀਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੂਤਕ ਨੂੰ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਧਰਮ ਭਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਭਿੱਟ ਮੰਨ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਅਜੋਕੀ ਭਿੱਟ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ ਸਦਾ ਲਈ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਚਾਰਾ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ? ਅਜੋਕੇ ਭਰਮ ਗੁਸੇ ਧਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕੇਗੀ? ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਗੁਰੂ-ਬਾਣੀ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਤਕ ਦੀ ਭਿੱਟ ਮੰਨਣ ਦੇ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਣਾ, ਖਿੜਾਣੇ ਦੀ ਮੌਤ ਸਹੇਤ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਦੁੱਖਦਾਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਹੈ। ਜੋ ਅਸਲੀ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਉਸ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ:

ਮਨ ਕਾ ਸੂਤਕੁ ਲੋਭੁ ਹੈ ਜਿਹਵਾ ਸੂਤਕੁ ਕੂੜੁ॥

ਅਖੀ ਸੂਤਕੁ ਵੇਖਣਾ ਪਰ ਤ੍ਰਿਆ ਪਰ ਧਨ ਰੂਪੁ॥
ਕੰਨੀ ਸੂਤਕੁ ਕੰਨਿ ਪੈ ਲਾਇਤਬਾਰੀ ਖਾਹਿ॥
ਨਾਨਕ ਹੰਸਾ ਆਦਮੀ ਬਧੇ ਜਮ ਪੁਰਿ ਜਾਹਿ॥2॥ (ਪੰ. 472)

ਭਾਵ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲੋਭ ਰੂਪੀ ਔਗੁਣ ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੈ, ਜੀਭ ਦਾ ਸੂਤਕ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਨੂੰ ਝੂਠ-ਰੂਪੀ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਅਤੇ ਪਰਾਈਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਤੱਕਣ ਦਾ ਸੂਤਕ ਚੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੂਤਕ ਹੈ ਕਿ ਕੰਨ ਨਾਲ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁਗਲੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਨਾਨਕ! ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਹੰਸਾ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਸੂਤਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਇੰਦਰਿਆਂ ਉਪਰ ਜ਼ਬਤ ਰੱਖ ਕੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ। ਇਹੋ ਹੀ ਸਹੀ ਰਾਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸੁਚ-ਭਿੱਟ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਜਨਮ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ:

ਸਭੇ ਸੂਤਕ ਭਰਮੁ ਹੈ ਦੂਜੈ ਲਗੈ ਜਾਇ॥
ਜੰਮਣੁ ਮਰਣਾ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਭਾਣੈ ਆਵੈ ਜਾਇ॥
ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰੁ ਹੈ ਦਿਤੋਨੁ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹਿ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੁਝਿਆ ਤਿਨੁ ਸੂਤਕੁ ਨਾਹਿ॥3॥ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ, ਪੰ.472)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੂਤਕ ਨਿਰਾ ਭਰਮ ਹੀ ਹੈ, ਇਹ (ਸੂਤਕ ਰੂਪ ਭਰਮ) ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ (ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ) ਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਜੰਮਣਾ-ਮਰਨਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੀਵ ਜੰਮਦਾ-ਮਰਦਾ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ (ਭਾਵ ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ) ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਰਿਜ਼ਕ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੇ ਨਾਨਕ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਤਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਦਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਵਿੱਚ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਮ ਨਿਰੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਸੂਤਕ ਸਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ ਆਚਰਨ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਸੁੱਚੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ। ਤੀਸਰੇ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਰਨ-ਜੰਮਣ ’ਤੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੂਤਕ ਨੂੰ ਨਿਰਾ ਭਰਮ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਦਾਤੇ ਦੀ ਦਾਤ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਪਵਿੱਤਰ ਭੋਜਨ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਅਪਵਿੱਤਰ ਭੋਜਨ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅਪਵਿੱਤਰ ਅਥਵਾ ਮੰਦੇ ਆਚਾਰ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਟੁੱਟਾ ਮਨ, ਮੁੱਖ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਆਚਰਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਕਾ ਸੂਤਕੁ ਦੂਜਾ ਭਾਉ॥
ਭਰਮੇ ਭੁਲੇ ਆਵਉ ਜਾਉ ॥1॥
ਮਨਮੁਖਿ ਸੂਤਕੁ ਕਬਹਿ ਨ ਜਾਇ॥
ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਭੀਜੈ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਇ॥ ਰਹਾਉ॥
ਸਭੇ ਸੂਤਕੁ ਜੇਤਾ ਮੋਹੁ ਆਕਾਰੁ॥
ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮੇ ਵਾਰੇ ਵਾਰੁ॥2॥
ਸੂਤਕੁ ਅਗਨਿ ਪਉਣੈ ਪਾਣੀ ਮਾਹਿ॥
ਸੂਤਕੁ ਭੋਜਨੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਹਿ॥3॥
ਸੂਤਕਿ ਕਰਮ ਨ ਪੂਜਾ ਹੋਇ॥
ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਇ॥4॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿਐ ਸੂਤਕੁ ਜਾਇ॥
ਮਰੈ ਨ ਜਨਮੈ ਕਾਲੁ ਨ ਖਾਇ॥5॥

ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਸੋਧਿ ਦੇਖਹੁ ਕੋਇ॥
 ਵਿਣ ਨਾਵੈ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਇ॥6॥
 ਜੁਗ ਚਾਰੇ ਨਾਮੁ ਉਤਮੁ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਿ॥
 ਕਲਿ ਮਹਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ॥7॥
 ਸਾਚਾ ਮਰੈ ਨ ਆਵੈ ਜਾਇ॥
 ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹੈ ਸਮਾਇ॥8॥

(ਪੰ. 229)

ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਕਦੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਰਮ ਕਾਰਣ, ਇਹ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਜਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਤਨਾ ਜਗਤ ਦਾ ਮੋਹ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਤਨਾ ਕੁਝ ਭੋਜਨ ਆਦਿਕ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਾਸਤੇ) ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੂਤਕ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਸੇ ਹੋਏ ਮਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕੋਈ ਦੇਵ-ਪੂਜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀਜ਼ ਕੇ ਹੀ ਮਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਖਾਣਯੋਗ ਖੁਰਾਕ ਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਚਰਨ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਨੀਚਤਾ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਆਤਮ-ਰਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਗੋਬੀ, ਬੈਂਗਣ, ਭਿੰਡੀ ਆਦਿ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਛੇਤੀ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰਮੁਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਭਾਵ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਭਰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

ਜਲਿ ਹੈ ਸੂਤਕੁ, ਥਲਿ ਹੈ ਸੂਤਕੁ, ਸੂਤਕ ਓਪਤਿ ਹੋਈ॥
 ਜਨਮੇ ਸੂਤਕੁ, ਮੁਏ ਫੁਨਿ ਸੂਤਕੁ, ਸੂਤਕ ਪਰਜ ਬਿਗੋਈ॥
 (ਭਾਵ ਸੂਤਕ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਲਕਾਈ ਖੁਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ)
 ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡੀਆ ਕਉਨ ਪਵੀਤਾ॥

ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ॥1॥ਰਹਾਉ॥
 ਨੈਨਹੁ ਸੂਤਕੁ, ਬੈਨਹੁ ਸੂਤਕੁ, ਸੂਤਕੁ ਸੁਵਨੀ ਹੋਈ॥
 ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੂਤਕੁ ਲਾਗੈ, ਸੂਤਕੁ ਪਰੈ ਰਸੋਈ॥2॥
 ਫਾਸਨ ਕੀ ਬਿਧਿ ਸਭੁ ਕੋਉ ਜਾਨੈ, ਫੂਟਨ ਕੀ ਇੱਕੁ ਕੋਈ॥

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮੁ ਰਿਦੇ ਵਿਚਾਰੈ, ਸੂਤਕੁ ਤਿਨੈ ਨ ਹੋਈ॥3॥ (ਪੰ.331)

ਭਾਵ: ਜੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਸੂਤਕ-ਪਾਤਕ ਦੀ ਭਿੱਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ ਸੂਤਕ ਦੀ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੈ (ਭਾਵ, ਹਰ ਥਾਂ ਭਿੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ) ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੇ ਸੂਤਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਮਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਸੂਤਕ ਆ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਭਿੱਟ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਖੁਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਰ ਥਾਂ ਸੂਤਕ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੱਚਾ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? (ਨਿਰੇ ਇਹਨੀਂ ਅੱਖੀਂ ਦਿੱਸਦੇ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਜੰਮਦੇ ਮਰਦੇ; ਸਾਡੇ ਬੋਲਣ-ਚਾਲਣ ਆਦਿ ਹਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਸੂਖਮ ਜੀਵ ਮਰਦੇ ਹਨ; ਤਾਂ ਫਿਰ) ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਬੋਲਣ (ਭਾਵ ਜੀਭ) ਵਿੱਚ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੂਤਕ ਹੈ, ਉਠਦਿਆਂ-ਬੈਠਦਿਆਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਤਕ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੂਤਕ ਹੈ। ਜਿੱਧਰ ਵੇਖੋ ਹਰੇਕ ਜੀਵ (ਸੂਤਕ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ) ਫਸਣ ਦਾ ਹੀ ਢੰਗ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ਲਾਸੀ ਕਰਾ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਝ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਨੂੰ ਹੈ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ- ਜੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਤਕ ਵਾਲੀ ਭਿੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। (ਸਮਾਪਤ)

[ਸ.ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ,ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਮਾਸੁ ਮਾਸੁ ਕਰਿ ਮੁਰਖੁ ਝਗੜੇ' ਵਿੱਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ।]

*****

ਅੱਜ ਦਾ ਅਕਾਲੀ

ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਝੂਠ ਚ' ਪੱਕਾ
 ਬਾਹਰੋਂ ਪੂਰਾ ਰਹਿਤੀ ਪਰ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਕੱਚਾ
 ਜਿਹੜਾ ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਉਹਦਾ ਵਖਰਾ ਰਾਹ ਹੈ
 ਜਦੋਂ ਦਿਸ ਪਏ ਝੂਠਾ ਇਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਚਾਹ ਹੈ
 ਦੇਵੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਤੁਸੀਂ ਦਾਹੜੀ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹੋ
 ਕਹੋ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ ਬੀਬੀ ਸਾਹੜੀ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹੋ
 ਜਦੋਂ ਕੁਰਸੀ ਹੈ ਮਿਲਦੀ ਫਿਰ ਕਦੀ ਨਾਂ ਛੱਡੋ
 ਝੱਟ ਦਲ ਇਹ ਬਦਲੇ ਜਤ ਪੰਥ ਦੀ ਵੱਢੇ

ਸਾਰੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਕੂਕੇ ਕਰੋ ਠੋਕੇ ਸਭ ਬੰਦ
 ਕਰੋ ਬਲੈਕ ਤੇ ਪੀਵੋ ਗਾ ਬਾਣੀ ਦੇ ਛੰਦ
 ਜਦੋਂ ਪੁੱਠੀ ਹੈ ਪੈਂਦੀ ਕਰੋ ਵੈਰੀ ਨੇ ਕੀਤੀ
 ਮੈਂ ਤਾਂ ਲਾਈ-ਲੱਗ ਸਾਂ ਬਹੁਤੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪੀਤੀ
 ਪੂਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ ਛਕੋ ਫਿਰ ਕਰੋ ਨਿਤ ਜੰਗ
 ਚਾਹੜੋ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਪੀ ਕੇ ਭੰਗ
 ਜੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਣਾ ਬਣੋ ਬਿਪਰ ਬਬੋਕੀ
 ਬਹਿ ਗਾਵੋ ਭਗਾਉਤੀ ਖਟੋ ਦਸਵੇਂ ਤੋਂ ਨੋਕੀ

ਸਦਾ ਮੁਫਤ ਦੀ ਖਾਵੇ ਕਦੀ ਡੱਕਾ ਨਹੀਂ ਭੰਨਦਾ
 ਇਹਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਹੈ ਪਰ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ
 ਜਿਥੇ ਮਾਇਆ ਦਿਸ ਪਏ ਝੱਟ ਟੋਕੇ ਇਹ ਮੱਥਾ
 ਮੇਰੀ ਜੇਬ ਚ' ਆ ਜਾਹ ਤੂੰ ਕੀਰਤਨ ਤੁਹੀਂ ਕਥਾ
 ਅਕਾਲੀ ਇੱਕੋ ਮਨੋਰਥ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਹੈ ਦਲ
 ਭਰਨੇ ਖੀਸੇ ਆਪਣੇ ਲਾਹੁਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖੱਲ
 ਜਿਹੜਾ ਬਦੇਸ਼ ਚ ਬਸਦਾ ਸਿੱਖ ਬੁਧੂ ਲਾਣਾ
 ਇਹਨੂੰ ਡਾਲਰ ਬਖਸ਼ਣ ਕਹਿੰਦੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ

ਬਿਨਾ ਮਰਜੀ ਓਏ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਹਿਲੇ ਨਾ ਪੱਤਾ
 ਇਹਦੇ ਨਾਮ ਸੈਂਕੜੇ ਭਾਂਵੇਂ ਆਖੋ ਕਲਕੱਤਾ
 ਇਹੀ ਬਾਦਲ ਇਹੀ ਟੌਹੜਾ ਇਹਦੇ ਬਹੁਤ ਹੈ ਚਿਹਰੇ
 ਬਾਬੇ ਸੰਤ ਇਹ ਸਾਂਭੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਚ' ਡੋਹਰੇ
 ਚੜ੍ਹੀ ਸਦੀ ਇੱਕਵੀਂ ਹੋਰ ਬਦ ਗਏ ਅੱਗੇ
 ਸਿੱਖ ਰਹਿ ਗਏ ਨੇ ਸਖਣੇ ਪਿਛੇ ਅਕਾਲੀ ਦੋ ਲੱਗੇ
 ਵੀਰੋ ਸਿੱਖੀ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰੀ ਇਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ
 ਅਤਵਾਦ ਦਾ ਚਿਨ੍ਹ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਦੀ ਪੱਗ

*****

Following May Be Ordered From The Sikh Center Roseville, 201 Berkeley Ave, Roseville, CA 95678

CDs: (1) 'Sikh Di Pachhaan' Free 23 hr CD on 25 topics answering most commonly asked questions about Sikhi on the basis of Gurbani by Prof.

Darshan Singh Khalsa (Ex-Jathedar): Interfaith Charities, 1540 Barton Road #222, Redlands, CA 92373. www.interfaithcharities.org

(2) Gurbani-CD Free by Dr. Kulbir Singh Thind, MD, 3724 Hacienda Street, San Mateo, CA 94403, USA

Books by Gurbakhsh Singh Kala Afghana available from Sikh Center Roseville:

1. Seven volume set of "Bipran Ki Reet Ton Sach Da Maarag" Bheta U.S. \$ 10.00 **per volume**. (May be ordered individually)
2. One volume "Maas Maas Kar Moorakh Jhagre" Bheta U.S. \$ 10.00 (**Temporarily out of stock**)
3. Bachittar Natak- Bheta U.S. \$10.00. **Note: Items 1, 2, and 3 combined please add U.S. \$ 10.00 for postage. For individual volumes please add \$3 for postage.** Please make checks payable to **KTF of N.A. Inc.**

Books by Gurbakhsh Singh Kala Afghana available in India:

4. Harmmeet Singh 768, Chabi Ganj, Kashmiri Gate, Delhi-110006. Tel: 011-22153616, 23974543
5. Giani Surjit Singh Missionary. 44, Mehar Chand Market, Lodhi Colony, New Delhi- 110003. Tel: 011-24621245, 24652977
6. Inderbir Singh H. No. 4321 A, Gali No. 4, Ranjitpura, P.O. Khalsa College, Amritsar. Tel: 98146-45805, 0183-2228572
7. Jasbir Kaur w/o Kehar Singh, Chandigarh. Tel: 0172-793920, 94171-06213

Others Books available from Sikh Center Roseville:

8. Sikh Religion and Christianity, author G.S. Sidhu, UK.] Bheta \$5.00 including postage
9. Sikh Religion and Islam, authors G.S. Sidhu and Gurmukh Singh, UK.] for both
10. Teaching Sikh Heritage To The Youth, author Dr. Gurbakhsh Singh. Bheta \$5.00, including postage. For bulk copies please write to Canadian Sikh Study and Teaching Society #108, 1083 SE Kent St. Vancouver, B.C. V5X4V9, Canada.
11. "Sikhs in Hisotry" by Dr. Sangat Singh, Paper Back, Bheta \$10.00, Hard Back, Bheta \$15.00, including postage.
12. Gurbani CD and SGPC publications **FREE**. We pay the postage.
13. ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਰਣੈ, ਗਿਆਨੀ ਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਅੰਬਾਲਾ॥ Bheta \$10.00 including postage

Books and CDs available from other sources:

10. **SHABAD GURU CD**, Contains SG Search Software, SGGs Darpan, Mahan Kosh, Gurbani Files of Gurbani CD. <hargopal@hotmail.com
11. Being and Becoming a Sikh, by Dr. I.J. Singh, 2414 Capri Place, North Bellmore, NY <ijl@nyu.edu> \$15.00 US Incl. Postage
12. The Divine Truth & The Spiritual Power, by Harsimran Singh, 139 Glen Street, Glen Cove, NY 11542, www.divinepower.org
13. Avtar Singh Dhama, 3336 Bridge Road, Hayward, CA 94545. Religious bks. Dr. Sahib Singh's 'SGGS Darpan' www.gurugranthdarpan.com
14. Jap, the essence of Nankian Philosophy, Institute for Understanding Sikhism, 4418 Martin-Plouffe, Laval, Quebec, Canada, H7W 5L9, E-mail: Sikhism@chahal.info, Phone: 450- 681-1254 Price: Canadian: \$20, US \$15, UK Pounds:10
15. Guru Granth Sahib- French Translation: Jarnail@sympatico.ca
16. 'Thus Says Sri Guru Granth Sahib', please send a self addressed envelope of size 9X12 with postage of \$ 1.42 and a donation of minimum \$5 check in favor of Sikh Center Orange County, To Sawan Singh, 10561 Briar Lane, Santa Ana, Ca 92705.

Your kind donations are used to print religious literature and this Bulletin.

Khalsa Tricentennial Foundation of North America Inc.
The Sikh Center Roseville
Gurdwara Sahib Roseville
201 Berkeley Ave
Roseville, CA 95678

Address
Label
Here

If you do not wish to receive this bulletin, please write '*do not mail*' across the label and return to sender.
If you wish for someone else to receive it, please provide us with their mailing address. Thank you.